

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

SCB

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Ur innehållet:

Varuexporten tyngde BNP-utvecklingen.....sid 3

Den svenska ekonomin stod emot de ekonomiska oroligheterna i Europa bra fram till och med tredje kvartalet. Fjärde kvartalet skedde ett omslag. Den svenska varuexporten underskred under fjärde kvartalet världshandeln med varor efter sex kvartal med det omvända förhållandet. Det gav en stor effekt på BNP-utvecklingen. Inbromsningen till trots gav vissa delar i ekonomin som fasta bruttoinvesteringar och lager betydande bidrag till BNP-tillväxten.

Svag världshandel hämmade svensk export.....sid 5

Svensk export försvagades sista kvartalet i fjol. Exporten var då svagare än både världshandeln och euroområdets import. Även importen dämpades men inte alls i motsvarande omfattning som exporten. Det svaga sista kvartalet bör ändå sättas i perspektiv till en stark utveckling tidigare under året.

Skillnader mellan industriproduktions-index och nationalräkenskaperna.....sid 23

I en temaartikel beskrivs skillnaderna mellan industriproduktions-index (IPI) och industriproduktionen i nationalräkenskaperna. I korthet beror dessa skillnader dels på olika definitioner, dels begränsningar i vilken information som kan samlas in till IPI och slutligen de korrigeringar och avstämningar som är nödvändiga för att få NR-systemet att gå ihop.

Nummer 1•2012

Innehåll

Sammanfattning	3
Internationell utblick.....	4
Export och import	5
Konsumtion.....	7
Investeringar	12
Näringsliv	15
Arbetsmarknad.....	19
Industriproduktion	23
Betalningsbalansen	25
Summary	28

SCB-Indikatorer

Webbpublikationen SCB-Indikatorer utkommer omkring den första i varje månad (utom i augusti) och ger en översikt av konjunkturläget, baserad på de färskaste siffrorna. Du hittar den på www.scb.se. Välj Hitta statistik, SCB-Indikatorer.

Sammanfattning

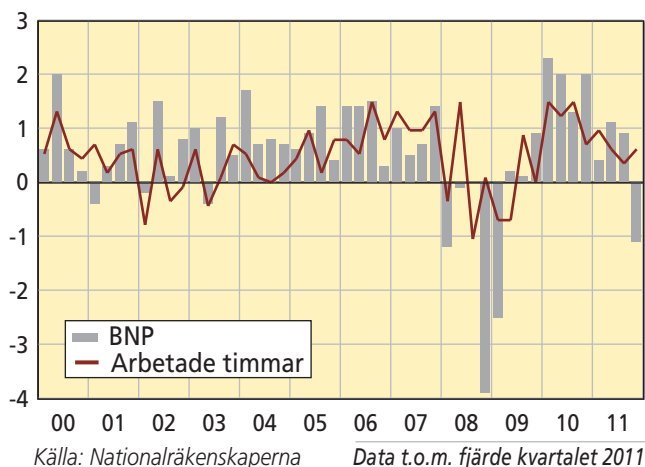
Varuexporten tyngde BNP-utvecklingen

Den svenska ekonomin stod emot de ekonomiska oroligheterna i Europa bra fram till och med tredje kvartalet. Fjärde kvartalet skedde ett omslag. Den svenska varuexporten underskred under fjärde kvartalet världshandeln med varor efter sex kvartal med det omvända förhållandet. Det gav en stor effekt på BNP-utvecklingen. Inbromsningen till trots gav vissa delar i ekonomin som fasta bruttoinvesteringar och lager betydande bidrag till BNP-tillväxten.

BNP sjönk med 1,1 procent fjärde kvartalet, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan. I jämförelse med motsvarande kvartal i fjol ökade BNP med 1,1 procent.

Bruttonationalprodukten (BNP) samt arbetade timmar i hela ekonomin

Procentuell förändring från föregående kvartal.
Säsongrensad BNP och arbetade timmar

Den uppåtgående tendensen i den säsongrensade BNP-utvecklingen bröts fjärde kvartalet. Efter att under en tid stått emot eurokrisens effekter försvagades svensk export sista kvartalet i fjol. Exporten var svagare än både världshandeln och euroområdet import. Även importen dämpades men inte alls i motsvarande omfattning som exporten. Det svaga sista kvartalet bör ändå sättas i perspektiv till en stark utveckling tidigare under året. För helåret 2011 ökade svensk export med 6,8 procent jämfört med året innan och överträffade därmed världshandeln. Vissa ljusglimtar går även att finna i framåtblickande indikatorer, exempelvis en stark januariexport och positiva framtidsutsikter i Exportchefsindex.

Hushållens konsumtionsutgifter återhämtade sig samtidigt något och den säsongjusterade hushållskonsumtionen ökade med 0,4 procent fjärde kvartalet efter en minskning tredje kvartalet. Trots att ökningen i hushållens konsumtion var tämligen måttlig, så var uppgången bred och de flesta delposter steg.

Det som höll tillbaka uppgången var framförallt utgiftsposten för energi, men även viktiga indikatorer för hushållens konsumtionsbenägenhet såsom fordonshandeln och utlandsresor mattades av. Hushållen agerade något försiktigare under hösten och konsumtionsutvecklingen för helåret 2011 blev relativt svag trots god inkomstutveckling, då hushållen istället prioriterade ett ökat sparande.

Investeringarna visar en blandad bild – jämfört med föregående kvartal vände investeringarna uppåt igen efter nedgången tredje kvartalet. Jämfört med motsvarande kvartal föregående år syns stora skillnader i investeringsutvecklingen mellan olika delar av ekonomin. Medan nybyggnationen av småhus sjönk kraftigt växte näringslivets investeringar exklusive bostäder i en snabbare takt fjärde kvartalet. De fasta bruttoinvesteringarna bidrog med 0,4 procentenheter till BNP-tillväxten fjärde kvartalet och gav det näst största bidraget till BNP-utvecklingen efter lagerinvesteringarna som bidrog med 0,5 procentenheter. Investeringarna avlöste därmed exporten som största drivkraft i ekonomin.

Det svenska näringslivet avslutade 2011 i moll. Efter tio kvartal i rad med positiv utveckling för näringslivets produktion inträffade en hastig vändning under fjärde kvartalet. Produktionen inom näringslivet minskade jämfört med tredje kvartalet. Det var främst en svag utveckling för varuproduktionen som låg bakom nedgången. Den minskade produktionen inom tillverkningsindustrin förklaras till stor del av minskad exportefterfrågan. Även tjänsteproduktionen bromsade in och var i stort sett oförändrad jämfört med kvartalet innan. Sysselsättningen i näringslivet ökade svagt.

Förändringarna på arbetsmarknaden som helhet var relativt små fjärde kvartalet. Säsongrensat fortsatte sysselsättningen att öka för kvinnor, medan den minskade för män och totalt sett var sysselsättningen oförändrad. Arbetslösheten ökade samtidigt svagt. Helåret 2011 var den relativa arbetslösheten i genomsnitt 7,5 procent. Det är en minskning med 0,9 procentenheter jämfört med föregående år.

Detta nummer av Sveriges ekonomi - Statistiskt perspektiv inkluderar även två temaartiklar. I den första artikeln förklaras skillnaderna mellan industriproduktionsindex (IPI) och industriproduktionen i nationalräkenskaperna. I kortet beror dessa skillnader dels på olika definitioner, dels begränsningar i vilken information som kan samlas in till IPI och slutligen de korrigeringar och avstämningar som är nödvändiga för att få NR-systemet att gå ihop. I den andra artikeln utreds översiktligt skillnaderna mellan betalningsbalansen och nationalräkenskaperna.

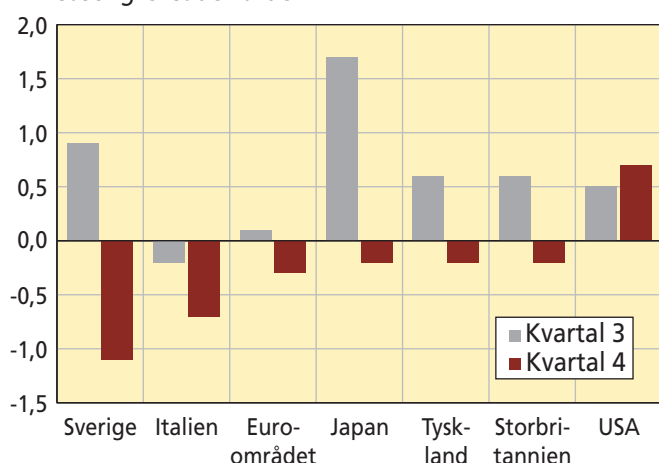
Svensk tillväxt försvagad av krisen i euroområdet

Den svenska ekonomin visade sig tillslut inte vara immun mot det krisartade läget och den inbromsade tillväxten i euroområdet. Fjärde kvartalet innebar en svagare tillväxt i världsekonomin samtidigt som det blev en rejäl inbromsning i den exportberoende svenska ekonomin. Tidigare under året, fram till och med tredje kvartalet, har annars svensk ekonomi återhämtat sig väl efter finanskrisen 2007/2008 och presterat en BNP-tillväxt i Europatopp.

Världsekonomin samlade BNP-tillväxt bromsade in fjärde kvartalet i fjol. Tillväxten i OECD-länderna minskade från 0,6 till 0,1 procent jämfört med föregående kvartal. Fallet i den svenska ekonomin blev fjärde kvartalet mer kraftfullt än i de flesta jämförbara länder. En likartad utveckling, med en snabb och resolut återverkan på den svenska exportsektorn skedde även initialt under den mer intensiva fasen av finanskrisen. Världsekonomin brottas fortsatt med strukturella obalanser i spåren av en kreditexpansion. Försök att få ner skuldsättningsgraden samtidigt som ekonomierna har behov av stimulanser är en svår bemästrad balansgång. Det pågår för närvarande en strid mellan inflationistiska tendenser via massiva stimulanser för att dämpa ett deflationistiskt tryck från åtstramning av skuldreducerande åtgärder inom och mellan länder. ECB:s obegränsade likviditetsinjektioner till det ekonomiska systemet tyder på att det råder fortsatt krisläge för den europeiska ekonomin.

BNP-tillväxt

Procentuell förändring från föregående kvartal.
Säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna och OECD

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

USA:s positiva trend fortsätter

Den amerikanska ekonomin visade styrka när världsekonomin i övrigt bromsade in. BNP-tillväxten steg under fjolårets sista kvartal med 3,0 procent uppräknat till årstakt enligt amerikansk standard. Det var tionde kvartalet i rad med

stigande BNP och den högsta tillväxttakten sedan andra kvartalet 2010. Det var huvudsakligen företagets lageruppbyggnad, med ett bidrag på 1,9 procentenheter, som låg bakom fjärde kvartalets starka BNP-tillväxt. Den slutliga efterfrågan i ekonomin, exklusive lager, ökade betydligt svagare 1,1 procent i uppräknad årstakt.

Bidraget från hushållskonsumtionen uppgick till 1,5 procentenheter och de fasta bruttoinvesteringarna bidrog med 0,5 procentenheter. Ökningarna i de privata delarna motverkades av en avsevärt lägre offentlig aktivitet, till stor del som en följd av neddragningar inom försvaret. Bidraget från nettoexporten var i stort sett noll. Till följd av stigande petroleumpriiser har USA:s handelsunderskott mot omvärlden åter börjat öka. En tydlig ljuspunkt för den amerikanska ekonomin var att arbetsmarknaden fortsatte att förbättras, även om det ännu är en bra bit kvar till nivåerna från innan finanskrisen.

Försvagad BNP i Europa

Euroländernas BNP-utveckling föll in på negativt territorium under fjärde kvartalet. BNP-tillväxten blev -0,3 procent i både EU och euroområdet jämfört med kvartalet innan. Den exportdrivna tyska ekonomin med en mycket stor export till övriga Europa minskade med 0,2 procent i kvartalstakt. Europas näst största ekonomi, den franska, visade däremot en svag tillväxt i BNP på 0,2 procent.

Den samlade hushållskonsumtionen i euroområdet minskade 0,4 procent och de fasta bruttoinvesteringarna föll tillbaka 0,7 procent. Nettoexporten förbättrades eftersom importen till euroområdet föll mer än euroområdets export. Högst BNP-tillväxt i kvartalstakt, av de europeiska länder som hittills publicerat säsongrensad BNP för fjärde kvartalet, hade Polen och Litauen. Lägst var BNP-tillväxten i Sverige och Portugal.

Kina och Indien bromsar in

Kinas ekonomiska tillväxt fjärde kvartalet saktade in till den långsammaste tillväxttakten på 2,5 år. BNP steg enbart 2,0 procent från kvartalet innan. Regimen i Kina har för avsikt att sänka landets tillväxtmål till 7,5 procent per år och med ambitionen att skapa en bättre balans genom att öka andelen inhemsk konsumtion på bekostnad av investeringar och export. För helåret 2011 svarade konsumtionen för mer än halva tillväxten medan nettoexporten höll tillbaka BNP-utvecklingen.

Även Indiens BNP växte med den långsammaste takten på över två år. Tillväxten blev 6,1 procent för fjärde kvartalet på årsbasis, i avsaknad av säsongrensade kvartalsdata. Även Brasiliens BNP-tillväxt bromsade kraftigt fjärde kvartalet.

Globala nyckeltal, helår

	2010	2011
Global BNP-utveckling	5,2	3,8
BNP-utveckling i utvecklade ekonomier	3,2	1,6
BNP-utveckling i tillväxt- och utvecklingsländer	7,3	6,2
KPI i utvecklade ekonomier	1,6	2,7
KPI i tillväxt- och utvecklingsländer	6,1	7,2
Världshandel, volymförändring varor och tjänster	12,7	6,9

Källa: IMF, World Economic Outlook

Global inbromsning 2011

Den globala återhämtningen i BNP tappade kraft under 2011 i såväl utvecklade ekonomier som i tillväxtländer. Inflationstakten ökade och aktiviteten i världshandeln mattades av.

Kontaktperson: Martin Daniels, 08-506 942 64

Export och import

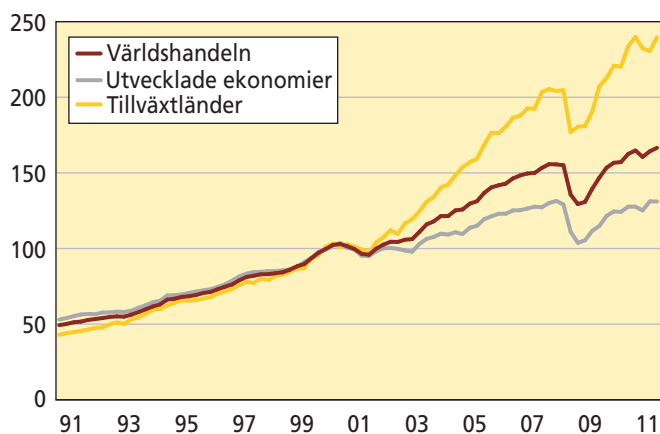
Svag världshandel hämmade svensk export

Svensk export drabbades av ett snabbt omslag sista kvartalet i fjol, och utvecklades svagare än både världshandeln och euroområdet import. Även importen dämpades men inte alls i motsvarande omfattning som exporten. Det svaga sista kvartalet bör ändå sättas i perspektiv till en stark utveckling tidigare under året. För helåret 2011 ökade svensk export med 6,8 procent jämfört med året innan och överträffade därmed världshandeln. En stark januariexport och positiva framtidsutsikter i Exportchefsindex stärker helhetsbilden.

Den svenska exporten har haft en mycket god utveckling under såväl 2010 som 2011 via den starka återhämtning som varit efter fallet 2008/2009. Det har inneburit att svensk varuexport har överträffat motsvarande ökning i världshandeln med varor varje enskilt kvartal mellan första kvartalet 2010 och tredje kvartalet 2011. Världshandeln har under det senaste decenniet drivits upp av en ökad handel mellan tillväxtländer.

Global varuhandel

Säsongrensade värden. Index 2000=100

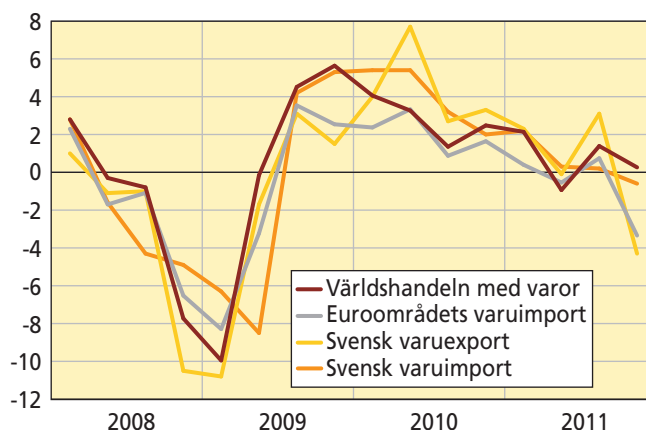
Källa: CPB

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Den svenska exporten sjönk under fjolårets sista kvartal med 3,9 procent, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan, efter att ha ökat med 2,9 procent kvartalet innan. Varuexporten sjönk tillbaka något mer än tjänsteexporten, vilket även var fallet vid nedgången 2008/2009. Eftersom en förhållandevis stor del av exporten består av importerade varor slår en svagare exportefterfrågan även mot svensk import. Importen sjönk 0,2 procent, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan, och det var varuimporten som höll tillbaka den totala importen.

Svensk varuhandel

Procentuell volymförändring jämfört med föregående kvartal. Säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna och CPB

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

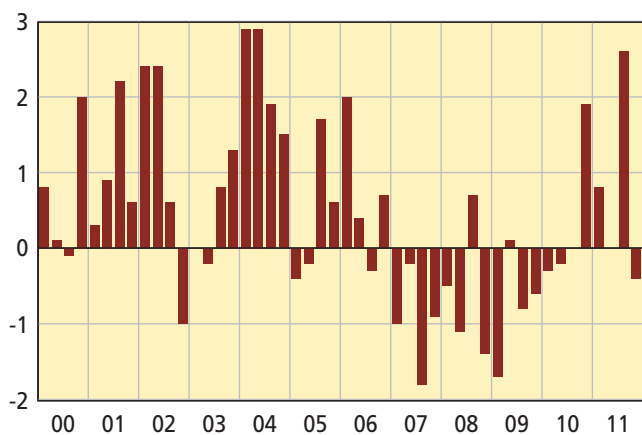
En stor del av svensk export går till andra EU-länder. Euroområdet och flera av Sveriges större handelspartners minskade fjärde kvartalet importen av utländska varor och tjänster vilket naturligtvis även försvagade svensk export som avsätter nästan tre fjärdedelar av varuexporten till andra europeiska länder. Men importutvecklingen hos de flesta av våra större handelspartners minskade inte i den utsträckning som svensk export gjorde fjärde kvartalet.

Försämrat exportnetto bromsade BNP

Exportnettots bidrag till BNP-tillväxten beräknas och redovisas i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år. Tredje kvartalets goda BNP-tillväxt var till stor del en följd av ett stort bidrag från nettoexporten, motsvarande 2,6 procentenheter av BNP-tillväxten på 4,5 procent på årsbasis. Fjärde kvartalets BNP-tillväxt på 1,1 procent, jämförd med året innan, hölls tillbaka av exportnettot med 0,4 procentenheter. Det innebär att dämpningen i Sveriges BNP-tillväxt mellan tredje och fjärde kvartalet till stor del kan sammankopplas med den internationella handeln med varor och tjänster. Det var framförallt överskottet i varuhandeln med omvärlden som minskade fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal föregående år, vilket också var huvudorsaken till sista kvartalets försvagade bytesbalans. För tjänstehandeln var den största förändringen ett förbättrat netto från resor. I jämförelse med fjärde kvartalet 2010 så minskade underskottet från posten resor kraftigt till följd av utländska resenärers ökade konsumtion i Sverige.

Svenskt exportnetto

Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter

Källa: Nationalräkenskaperna

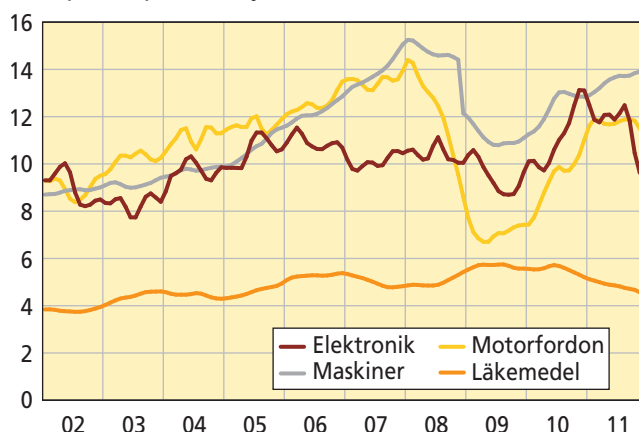
Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Exporten av maskiner går fortsatt starkt

Exporten av maskiner visar en fortsatt god utveckling liksom metaller och mineraler. Motorfordonsexporten, som haft en stark återhämtning 2010–2011, visade däremot en mer dämpad utveckling under sista kvartalet i föl. Betydligt svagare har det gått för exporten av elektronikvaror, vilket även inkluderar telekom, som minskade kraftigt under slutet av förra året.

Export för några utvalda varugrupper

Löpande priser, miljarder kronor. Trend

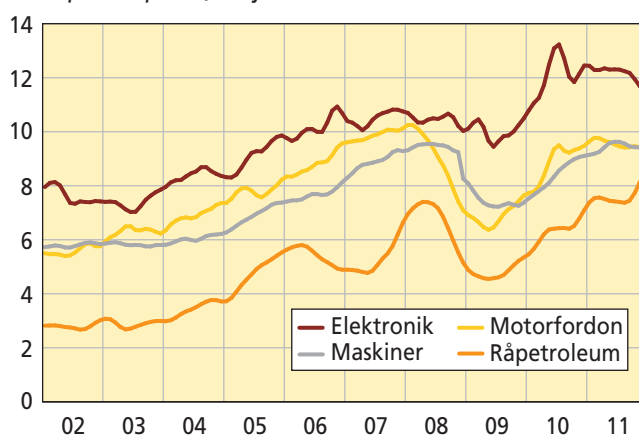
Källa: Utrikeshandelsstatistiken

Data t.o.m. december 2011

Varuimporten har likt varuexporten överlag visat en mer dämpad utveckling under fjärde kvartalet. Ett liknande mönster visar sig för flera stora importvaror, såsom elektronik, maskiner och motorfordon. Importen av råpetroleum steg fjärde kvartalet främst som en följd av ökat världsmarknadspris på råolja.

Import för några utvalda varugrupper

Löpande priser, miljarder kronor. Trend

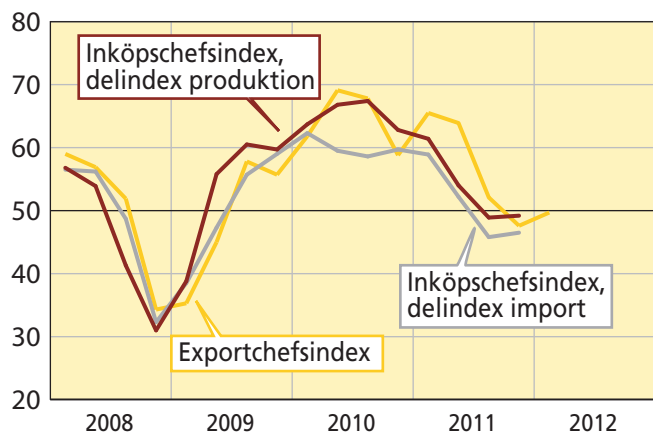
Källa: Utrikeshandelsstatistiken

Data t.o.m. december 2011

Exportchefer och inköpschefer inger viss optimism

De mer framåtblickande barometerundersökningarna baserade på intervjuer med inköps- och exportchefer fångar en viss framtidsoptimism. Indexvärdena för första kvartalet 2012 ligger runt 50-strecket och indikerar varken förstärkning eller försvagning i närtid. Däremot är bedömningarna som blickar fram mot andra kvartalet mer optimistiska då fler företag vågar tro på tillväxt. Även exportordergång har stärkts något de två senaste månaderna för december och januari jämfört med föregående månader.

Exportchefsindex samt inköpschefsindex Diffusionsindex. Värden över 50 betyder att fler företag tror på en förstärkning än en försvagning

Källa: SCB/Exportrådet och
Swedbank

Data t.o.m. första kvartalet 2012

Anm. För inköpschefsindex är de säsongrensade månadsvärdena
omräknade till kvartalsgenomsnitt.

Utrikeshandeln 2011

Under inledningen av 2011 fortsatte den goda återhämtningen från fjolåret med en hög volymtillväxt (värde i fasta priser) i utrikeshandeln. Handelsvolymerna har emellertid successivt bedarrat under året och avslutade med ett svagt fjärde kvartal. Nettoexportens effekt på BNP har varierat kraftigt mellan kvartalen där det tredje kvartalet var starkast och fjärde kvartalet var svagast. För helåret 2011 ökade exporten i volym med 6,8 procent medan importen ökade med 6,1 procent. Både export- och importvolymen var under år 2011 det högsta någonsin för ett helår. Varuhandeln har ökat mer än tjänstehandeln som en följd av återhämtningen från fallet 2008/2009.

Export och import av varor och tjänster

Volymförändring jämfört med föregående år, procent

	2010	2011
Export av varor och tjänster	11,7	6,8
Varor	15,5	8,5
Tjänster	3,9	2,9
Import av varor och tjänster	12,7	6,1
Varor	17,5	6,8
Tjänster	6,2	3,4

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Martin Daniels, 08-506 942 64

Konsumtion

Bred men måttlig uppgång i hushållskonsumtionen

Hushållens konsumtionsutgifter återhämtade sig något fjärde kvartalet, och den säsongrensade hushållskonsumtionen ökade med 0,4 procent efter minskningen tredje kvartalet. Trots att ökningen i hushållens konsumtion fjärde kvartalet var mager, så var uppgången relativt bred. Det var framförallt utgifter för energi som höll tillbaka uppgången i hushållskonsumtionen, men även viktiga indikatorer för hushållens konsumtionsbenägenhet såsom fordonshandeln och utlandsresor mattades av. Hushållen agerade något försiktigare under hösten och konsumtionsutvecklingen för helåret 2011 blev relativt svag trots god inkomstutveckling, då hushållen istället prioriterade ett ökat sparande.

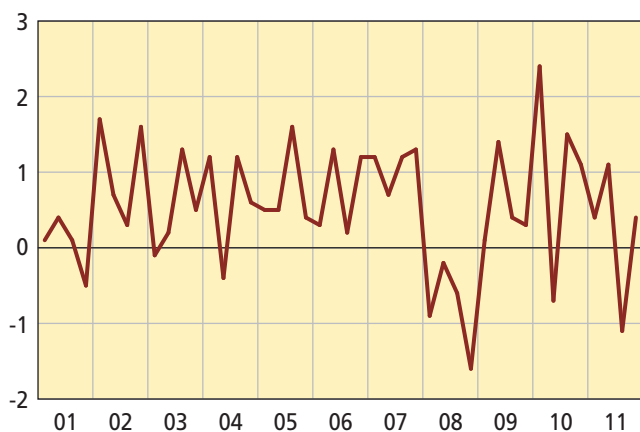
Efter ett svagt tredje kvartal med fallande konsumtion från kvartalet innan, växlade hushållen i viss mån upp konsumtionen fjärde kvartalet. Mellan tredje och fjärde kvartalet ökade hushållens konsumtionsutgifter med 0,4 procent efter korrigering för säsongvariationer. Det var en något svagare konsumtionsökning än normalt och indikerar att hushållen fortfarande agerade försiktigt under avslutningen på året. Den försiktigare hållningen bland konsumenterna sammanföll med en dämpning i Konjunkturinstitutets konfidensindikator, CCI, som låg under noll under hela kvartalet för första

gången på två år. Troligen var det framförallt oron för den globala konjunkturen och den utdragna skuldkrisen i Europa som bidrog till att hålla hushållens stämningsläge på en låg nivå under fjärde kvartalet.

Den kvartalsvisa ökningstakten för hushållskonsumtionen de senaste tio åren har varit mellan 0,5 och 1,5 procent per kvartal. Enstaka kvartal med negativ utveckling för hushållskonsumtionen förekommer då och då, men bortsett från kvartalen under finanskrisen har dessa efterföljts av kvartal med en långt kraftigare återhämtning än den initiala nedgången. Så var inte fallet fjärde kvartalet och trots återhämtningen fjärde kvartalet försvagades därmed hushållskonsumtionen under andra halvåret 2011.

Hushållens konsumtionsutgifter

Procentuell förändring från föregående kvartal, säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Vid en jämförelse med motsvarande kvartal föregående år dämpades hushållskonsumtionen och steg endast 0,7 procent fjärde kvartalet. Men det fanns även ljuspunkter och de flesta konsumtionsposterna utvecklades de facto positivt. Det var framförallt energiutgifterna som drog ner hushållens konsumtionsutgifter.

Hushållen prioriterade nöjen på hemmaplan

De nöjesrelaterade varugrupperna fortsatte att utvecklas relativt väl även fjärde kvartalet. En skillnad mot kvartalen innan var dock att det framförallt var den inhemska nöjeskonsumtionen som ökade, medan konsumtionen utomlands dämpades kraftigt.

Efter starka ökningstal tidigare under året dämpades hushållens konsumtion av paketresor kraftigt fjärde kvartalet till en ökning på 5,6 procent, jämfört med motsvarande kvartal året innan. Dämpningen indikerade att många hushåll valde att ställa in årets vinterresa. Den svagare tillväxten för charterresandet bidrog även till att ökningstakten för hushållens konsumtion utomlands mattades av och stannade vid 2 procent fjärde kvartalet. Utlandsresor är en utgift som hushållen ofta prioriterar bort i sämre tider, och istället söker sig till billigare alternativ hemma. Hushållens konsumtion utomlands är därför relativt volatil med stora svängningar över tid, och den minskade kraftigt både åren efter att it-bubblan sprack och under finanskrisen. I återhämtningsfasen efter finanskrisen har konsumtionstillväxten utomlands varit relativt robust på en hög nivå. Dämpningen det senaste kvartalet kan tyda på att hushållen agerade försiktigare än tidigare, men även att efterfrågan på utlandsresor i samband med ett uppdämt behov efter finanskrisen nu har börjat att klinga av.

Hushållens konsumtion utomlands

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Att många hushåll valde att stanna hemma hösten 2011 frigjorde utrymme i hushållsbudgeten för att istället spendera på inhemska nöjesaktiviteter. Den största volymökningen inom gruppen rekreation och kultur stod som vanligt försäljningen av hemelektronik för. Trots en dämpning från kvartalen innan ökade handeln med hemelektronik med 13,0 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. De kraftiga årliga volymökningarna är dock även en effekt av hög konkurrens och snabba teknologiska framsteg, där prispressen leder till att konsumenterna idag får långt mer för samma nominella belopp än vad de fick för ett år sedan. I löpande priser var försäljningstillväxten av hemelektronik mer måttlig, och trots den kraftiga volymtillväxten har andelen hemelektronik i nöjesbudgeten varit relativt konstant de senaste 20 åren mätt i löpande priser.

Hushållens utgifter för hotell- och restaurangbesök ökade endast marginellt fjärde kvartalet, jämfört med samma kvartal 2010. Istället ökade dagligvaruhandeln med 2,1 procent, vilket kan tyda på att hushållen prioriterade bort restaurangbesök och i större utsträckning prioriterade att lägga pengarna på hemmamiddagen.

Trots att den svenska kronan inte försvagades nämnvärt under det senaste året ökade utländska besökares konsumtion i Sverige kraftigt, och steg med hela 15 procent fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal året innan. Eftersom hushållens konsumtionsutgifter ska spegla de svenska hushållen, justeras den totala konsumtionen för köp gjorda av utländska besökare, medan tillägg görs för svenskaras konsumtion utomlands. Utländsk konsumtion i Sverige genererar därför ett negativt bidrag till hushållskonsumtionen. Då det inte finns uppgifter om vad utländska besökare handlar görs justeringen enbart på den totala konsumtionsnivån, medan den finns medräknad i de enskilda ändamålsposaterna.

Farten fortsatte att avta i motorhandeln

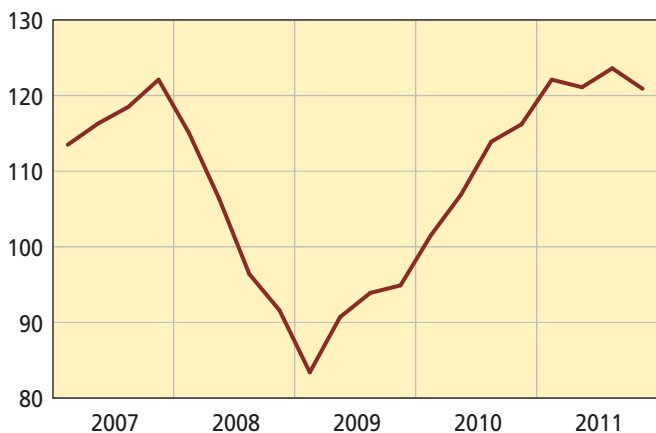
Bilhandeln är en varugrupp där hushållen kan prioritera sina inköp relativt fritt efter behov och budgetutrymme. Omsättningen i motorhandeln tenderar därför att reagera snabbt

och kraftfullt på skiftningar i ekonomin, vilket gör bilhandeln till en viktig indikator för hushållens konsumtionsbenägenhet. Hushållskonsumtionen av motorfordon fortsatte att öka fjärde kvartalet med 4,3 procent, jämfört med samma kvartal året innan. Bilhandeln utvecklades därmed relativt väl det senaste året, och de lägre ökningstalen är en naturlig följd av att den kraftiga återhämtningen under 2009 och 2010 har höjt jämförelsekvartalerna till en mer normal nivå.

I ett kortare perspektiv har dock tillväxten i handeln bromsat in under året. Säsongsrensade uppgifter för omsättningsstatistiken visar att försäljningsvolymen av personbilar dämpades under 2011 efter den synnerligen kraftfulla återhämtningen efter finanskrisen. Ytterligare svaghetstecken framkom fjärde kvartalet då försäljningsvolymen minskade jämfört med kvartalet innan. Minskningen kan delvis vara en reaktion på osäkerheten kring vart den globala konjunkturen är på väg. Men den avtagande efterfrågan på bilar får även ses som en följd av normaliseringen av bilhandeln under 2011.

Det är fortfarande för tidigt att tala om en vändning ned i nybilsförsäljningen, men månadsuppgifter från fordonstatistiken indikerar att nybilsförsäljningen till hushållen gick trögare än tidigare efter utgången av fjärde kvartalet. Antalet nyregistrerade bilar till hushållen sjönk med hela 14,2 procent under januari och februari, jämfört med motsvarande period året innan.

Handel med motorfordon, omsättning
Säsongsrensade kvartalsuppgifter, fasta priser.
Index 2005=100

Källa: Omsättningsstatistiken och egna beräkningar
Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Det varma vädret sänkte boendekostnaderna

Det ovanligt varma vädret fjärde kvartalet stod i stark kontrast till vintern 2010 som istället var långt kallare än normalt. SMHI Gradindex¹ redovisade en temperaturhöjning fjärde kvartalet på 18,1 enheter jämfört med ett normalår, och var 33,5 enheter högre än fjärde kvartalet 2010. Dessa kraftigt ändrade yttre förutsättningar mellan jämförelsekvartalerna påverkade hushållskonsumtionen på flera sätt.

Den mest direkta följden av den varma senhösten var minskade boendekostnader på grund av kraftigt sänkta energikostnader för uppvärmning. Hushållens boendekost-

nader fjärde kvartalet var 1,8 procent lägre än motsvarande kvartal året innan, och bidrog negativt till hushållskonsumtionen med 0,5 procentenheter. Boendekostnader är en utgift som hushållen inte kan välja bort, och som de på kort sikt måste anpassa sin budget efter. De är därför inte konjunkturberoende i sig själva. De är dock den i särklass största utgiftsposten för hushållen, och en kostnadssänkning frigör utrymme i hushållsbudgeten.

Det varma vädret tyngde även flera branscher inom detaljhandeln, och slog bland annat hårt mot säsongsförsäljningen av kläder och skor som minskade för andra kvartalet i rad.

Hushållens konsumtion fjärde kvartalet 2011

	Andel av hushållens konsumtion, %	Volymförändring, jmf med kv 4 10, %	Bidrag till hushållens konsumtionsökning, procentenheter
Boende	26,6	-1,8	-0,5
Transporter	13,2	3,0	0,4
Livsmedel och alkoholfria drycker	12,2	2,1	0,3
Rekreation och kultur	12,2	4,8	0,6
Övriga varor och tjänster	10,4	1,6	0,2
Möbler m.m.	5,5	-2,4	-0,1
Kläder och skor	5,0	-1,5	-0,1
Restauranger, hotell	4,8	0,6	0,0
Alkoholhaltiga drycker och tobak	3,8	4,3	0,2
Post och telekommunikationer	3,4	6,7	0,2
Hälso- och sjukvård	3,2	5,1	0,2
Utbildning	0,3	2,6	0,0
Svenskars konsumtion utomlands	4,5	2,0	0,1
Utländska besökares konsumtion i Sverige	-5,1	-15,0	-0,7
Hushållens totala konsumtion	100,0	0,7	0,7

Källa: Nationalräkenskaperna

Ökade räntekostnader minskade konsumtionsutrymmet

En del av det frigjorda utrymmet i hushållsbudgeten från lägre boendekostnader åts upp av en annan ofrivillig utgiftspost. Hushållens kostnader för finansiella tjänster steg med knappt 5,6 procent i volym fjärde kvartalet, jämfört med samma kvartal föregående år. Ökningen förklarades av en ökad konsumtion av indirekta banktjänster² som steg med 15,1 procent fjärde kvartalet. Beräkningarna av indirekta banktjänster i hushållskonsumtionen är komplicerad. Delar av lånestocken genererar räntor vilka förs som insatsförbrukning i nationalräkenskaperna, och påverkar därmed inte hushållskonsumtionen. Hushållens räntekostnader påverkar däremot konsumtionsutrymmet bland annat genom en lägre disponibel inkomst.

Det fanns två huvudorsaker till att hushållens finansieringskostnader ökade. Dels har hushållens låneskuld fortsatt att

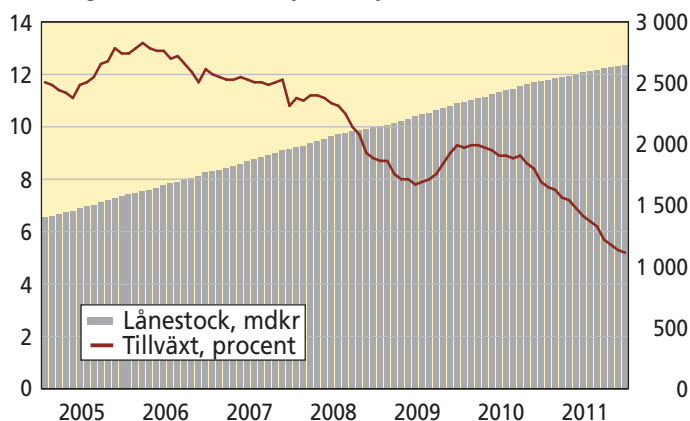
¹ Högre indexvärde i Gradindex innebär högre medeltemperatur.

² I hushållskonsumtionen definieras konsumtionen av avgiftsfria finansiella tjänster som indirekt mätta finansiella förmedlingstj. (FISIM). Skillnaden i marginalen mellan in och utlåningsränta utgör tjänsten hushållen betalar till banken för in- och utlåning.

öka i volym de senaste åren, och enligt månadsuppgifter från finansmarknadsstatistiken ökade de monetära finansinstitutens utlåning till hushållen i genomsnitt med 5,3 procent fjärde kvartalet, jämfört med motsvarande kvartal året innan. Trots en avtagande ökningstakt de senaste åren innebär ökningen att hushållens samlade lånestock ökade med drygt 130 miljarder under 2011.

MFIs utlåning till hushåll, inkl. HIO¹

Procentuell förändring från motsvarande månad föregående år samt volym i miljarder kronor

Källa: Nationalräkenskaperna och finansmarknadsstatistiken

Data t.o.m. december 2011

En annan orsak till de ökade finansieringskostnaderna var utlåningsräntorna som fortsatte att stiga något fjärde kvartalet. Kommande kapitaltäckningskrav och oro på kreditmarknaderna påverkade finansieringskostnaderna, och de svenska bankerna har signalerat fortsatt höga finansieringskostnader på utlåningsräntorna framöver. Att inlåningsräntorna inte hängde med i uppgången påverkade hushållens räntenetto negativt, och innebär att hushållens kostnader för utlåning ökade kraftigare än intäkter från bankinlåning på till exempel sparkonton. De ökade marginalerna mellan utlåningsräntan och Riksbankens referensränta var i kombination med den ökade lånestocken drivkrafter bakom hushållens ökade kostnader för de indirekta banktjänsterna fjärde kvartalet.

Trots att hushållens förmögenhet också har ökat i takt med stigande tillgångspriser på bland annat bostäder genererar den högre skuldsättningen räntekostnader som på kort sikt måste finansieras av hushållen. Kombinationen av den ökade skuldsättningen och ändrade förutsättningar i prissättningen på utlåning kan leda till att hushållen blir känsligare för förändringar i räntekostnader på utlåningssidan, och att en höjd räntekostnad kan få en kraftigare återhållande effekt på konsumtionen än tidigare. I jämförelsen bör det även beaktas att tillgångar och skulder är ojämnt fördelade mellan hushållen, och att högt belånade hushåll snabbare får omprioritera sin konsumtion eller avstå sparande vid höjda räntekostnader.

Dämpad konsumtionsnivå trots god löneutveckling

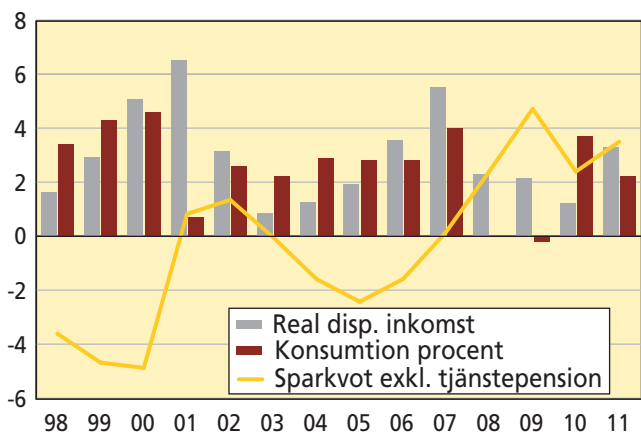
För helåret 2011 ökade hushållens reala disponibla inkomster med 3,2 procent. Det var en kraftigare ökning än föregående år, och utgör en relativt god utveckling även sett ur ett längre perspektiv.¹ Trots den gynnsamma inkomstutvecklingen dämpade hushållen sin konsumtion under 2011 vilken ökade med 2,1 procent jämfört med året innan.

Hushållen brukar vara snabba på att anpassa konsumtionen vid omslag i ekonomin. I starka uppgångstider tenderar optimistiska hushåll att öka sin konsumtion kraftigt. Både under högkonjunkturen mot slutet av 90-talet och i mitten av 00-talet översteg hushållens konsumtionsutgifter den disponibla inkomsten, med en negativ sparkvot som följd. Det omvända förhållandet gäller i sämre tider där hushållen blir försiktigare och snabbt drar ner på konsumtionen trots att lägre nominella löneökningar eller personalneddragningar ännu inte har fått genomslag på hushållens reala inkomster. Den minskade konsumtionen leder istället till en högre sparkvot. Hushållens försiktiga hållning under finanskrisen ledde till att sparkvoten nådde höga nivåer på drygt 4 procent 2009.

Den initiala konsumtionsminskningen vid omslag till ett sämre ekonomiskt läge förklaras därför oftast inte av minskade inkomster, men snarare av att hushållen agerar mer återhållsamt och disponerar om sin budget på grund av farhågor om sämre tider framöver. Konsumtionsdämpningen under 2011 var sannolikt en följd av att negativa konjunktursignaler under året sänkte hushållens förväntningar, och att hushållen tog höjd för detta i sina konsumtionsbeslut. Att hushållen agerade försiktigare än tidigare reflekterades i sparkvoten som ökade till höga 3,3 procent under 2011 i takt med dämpningen i hushållens konsumtionsutgifter.

Hushållens disponibla inkomster, konsumtionsutgifter och sparkvot

Procentuell förändring från föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

¹ Monetära finansinstitut respektive Hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

¹ Enligt nationalräkenskaperna har den genomsnittliga ökningstakten för reallönerna i Sverige varit knappt 2,8 procent de senaste 15 åren.

Hushållen såg ljusning i ekonomin efter årsskiftet

Hushållens farhågor om ett försämrat ekonomisk klimat framöver framgick av hushållens bedömning om den egna arbetslöshetsrisken. Enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer ökade hushållens oro för att bli av med jobbet fjärde kvartalet. Ökningen var dock inte dramatisk och låg klart lägre än under den ekonomiska krisen 2008 och 2009 då indikatorn steg till historiskt höga nivåer.

Hushållens oro för den generella arbetslösheten om 12 månader är normalt en mer volatil variabel än bedömningen om den egna arbetslöshetsrisken, och denna steg långt kraftigare fjärde kvartalet. I december trodde mer än hälften av de tillfrågade att arbetslösheten i Sverige skulle vara högre om tolv månader jämfört med idag.

Den ökade rädslan för egen arbetslöshet korrelerar naturligt med hushållens syn på den egna ekonomin. Mikroindex speglar hushållens syn på den egna ekonomin samt inköpsbeslut för kapitalvaror, och låg kvar på den lägsta nivån sedan våren 2009 under hela fjärde kvartalet. Efter kvartalets utgång såg dock hushållen en ljusning i den egna ekonomin och stämningssläget bland konsumenterna förbättrades något. Mikroindex steg från 0,0 efter fjärde kvartalets utgång till 4,1 i februari, och optimismen bland hushållen ökade för alla delkomponenter. Hushållens sammanvägda bedömningar om den egna ekonomin sammanfaller ofta väl med deras konsumtionsbeslut. Återhämtningen i Mikroindex kan indikera en större trygghetskänsla bland konsumenterna i inledningen på första kvartalet, vilket signalerar tillförsikt hos hushållen.

Hushållens bedömning av egen ekonomi, mikroindex samt bedömning av egen arbetslöshetsrisk

Nettotal, bättre minus sämre

Källa: Konjunkturinstitutet

Data t.o.m. februari 2012

Hushållens konsumtionsutgifter 2011

Hushållens konsumtionsutgifter var en kraftig pådrivare av återhämtningen i den svenska ekonomin efter krisen och var en av de viktigaste drivkrafterna till den ekonomiska tillväxten första halvåret. Trots relativt goda inkomstökningar dämpades hushållskonsumtionen kraftigt det andra halvåret, där flera negativa konjunktursignaler ledde till att hushållen agerade försiktigare och ökade sitt sparande. Hushållens konsumtionsutgifter var 2,1 procent högre under 2011 jämfört med året innan.

Under året har hushållen prioriterat utlandsresandet som ökade med 11,5 procent under 2011, medan den kraftiga tillväxten i motorhandeln avtog under året i takt med minskad efterfrågan och en normalisering på personbilsmarknaden.

Hushållens konsumtionsutgifter

Volymförändring jämfört med föregående år, procent

	2010	2011
Hushållens konsumtionsutgifter, inkl. HIO	3,7	2,1
Bidrag till BNP, procentenheter	1,8	1,0

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Magnus Saltveit, 08-506 949 84

Investeringar

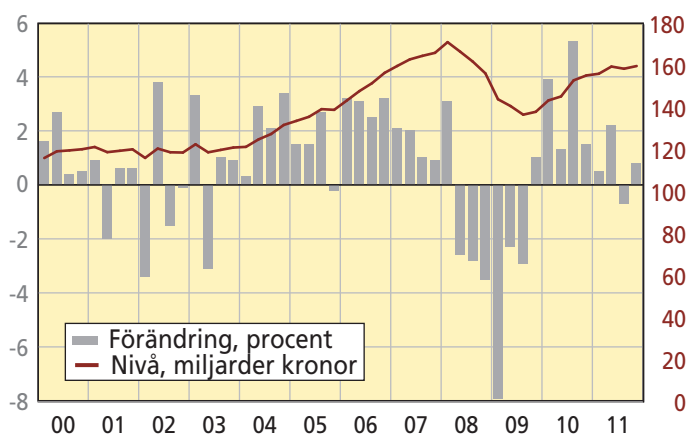
Näringslivsinvesteringarna fortsatte öka

Investeringarna visar tecken på osäkerhet. Andra halvåret mattades investeringarna av, men tecken finns på en viss återhämtning fjärde kvartalet. Det syns stora skillnader i investeringsutvecklingen mellan olika delar av ekonomin. Medan nybyggnationen av småhus föll växte näringslivets investeringar exklusive bostäder i en snabbare takt fjärde kvartalet.

De senaste kvartalens utveckling av de fasta bruttoinvesteringarna tyder på osäkerhet. Investeringarna ökade med 0,8 procent fjärde kvartalet säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Detta efter att ha ökat med 2,2 procent andra kvartalet och minskat med 0,7 procent det tredje. De snabba svängningarna gör att de säsongrensade uppgifterna bör tolkas med större försiktighet än normalt. Med det i minnet ökade investeringarna sju kvartal i rad fram till det tredje kvartalet. Även om historien i form av de säsongrensade uppgifterna kan komma att skrivas om verkar en avmattning ha skett under andra halvåret 2011 jämfört med i början av året.

Fasta bruttoinvesteringar

Procentuell förändring från föregående kvartal samt nivå i miljarder kronor. Säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Bilden av en svagare investeringstillväxt andra halvåret framkommer även i de faktiska värden som jämfört med motsvarande kvartal föregående år ökade med 3,6 respektive 2,2 procent tredje och fjärde kvartalet. Detta ska ställas mot 7,9 respektive 10,2 procent första och andra kvartalet. Trots en svagare tillväxt fjärde kvartalet gav de fasta bruttoinvesteringarna ett BNP-bidrag på 0,4 procentenheter.

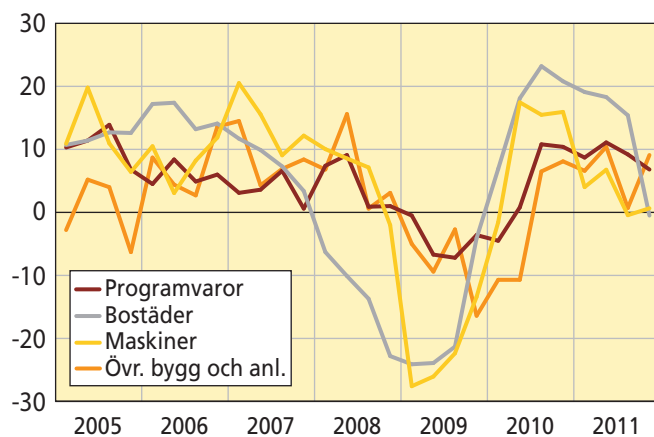
Splittrad bild av investeringarna

Under året som gått har investeringsklimatet genomgått en förändring. Det andra kvartalet 2011 bidrog samtliga större kapitaltyper till investeringstillväxten. Det tredje kvartalet stannade ökningen i både maskininvesteringarna och övriga

bygg- och anläggningsinvesteringar av och för det fjärde kvartalet var utvecklingen ännu mera blandad. Det som kanske stod ut mest fjärde kvartalet var dock att ökningen i bostadsinvesteringarna stannade av helt efter en tillväxtperiod på sju kvartal varav sex kvartal med tvåsiffriga tillväxttal. Bakom inbromsningen stod framförallt nybyggnationen av småhus som föll kraftigt, men dämpande tendenser kunde även ses i om- och tillbyggnadsinvesteringarna liksom i nybyggnationen av flerbostadshus. De senaste årens snabba förändringar i tillväxttakten för bostadsinvesteringar har därmed fortsatt.

Fasta bruttoinvesteringar efter kapitaltyp

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Faktiska värden

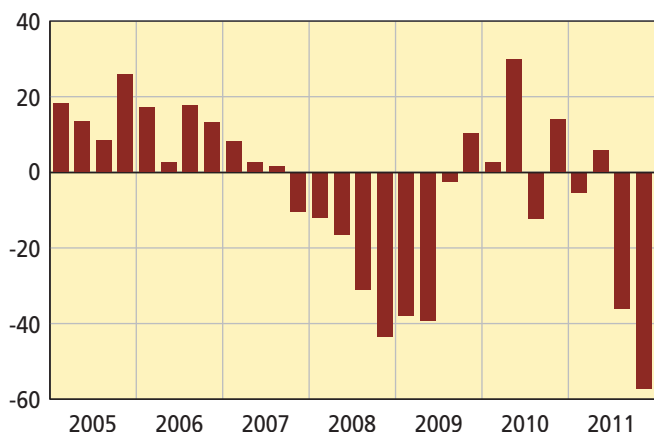
Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Det kraftiga fallet i nybyggnationen av småhus syns ännu tydligare i den underliggande påbörjandestatistiken som visar på mer än en halvering för småhusen fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal året innan. I beräkningarna av nybyggnadsinvesteringarna för småhus finns dock en tröghet inbyggd. I och med att inte alla småhus som börjar byggas under ett kvartal färdigställs på en och samma gång får fallet i påbörjandestatistiken bara till viss del genomslag i investeringarna medan resterande del sprids ut över de kommande kvartalen.

Påbörjade nybyggda småhus

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år

Källa: Nybyggnadsstatistik för bostäder

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Investeringsstillväxten hölls detta kvartal uppe av övriga bygg- och anläggningsinvesteringar som ökade med 9,1 procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Denna uppgång drog upp den totala investeringsutvecklingen med 2,1 procentenheter. Tillväxttakten för bygg- och anläggningsinvesteringar är därmed tillbaka på samma nivå som andra kvartalet efter ett svagt tredje kvartalet. Större delen av ökningen i övriga bygg- och anläggningsinvesteringar kom dock från två branscher – gruvindustrin och transporttjänster samt i viss del från den kommunala sektorn. Samtidigt bromsades utvecklingen av stora neddragningar av statens, och i något mindre grad energisektorns, bygg- och anläggningsinvesteringar. Vad gäller investeringar i statlig regi är nedgången bland annat kopplad till färdigställandet av Botniabanan som tidigare lyfte de statliga investeringarna. I det perspektivet får nedgången ses som normal och i viss mån även väntad.

Programvaruinvesteringarna fortsatte att utgöra ett stöd för den totala investeringsutvecklingen fjärde kvartalet. Ökningen med 6,8 procent motsvarade ett bidrag på 0,8 procentenheter till investeringsutvecklingen. Det innebar en avmattning efter att ökningstakten legat på runt 10 procent de fem föregående kvartalen. Den något svagare investeringsaktiviteten beträffande programvaror speglar produktionsutvecklingen i branschen för dataprogrammering och datakonsultverksamhet som även den mattades av under slutet av 2011.

De totala maskininvesteringarna gav ett positivt bidrag till investeringsutvecklingen fjärde kvartalet på 0,3 procentenheter. Detta efter att ha bromsat utvecklingen med 0,2 procentenheter tredje kvartalet. Sedan andra kvartalet 2010, som får ses som ett återhämtningskvartal efter den extrema nedgången 2009, syns en tydlig avtrappning i ökningstakten för de egenfinansierade maskininvesteringarna. De leasingfinansierade maskininvesteringarna har samtidigt svängt mellan ökning och minskning, men fjärde kvartalet steg de med 8,6 procent vilket var tillräckligt för att lyfta de totala maskininvesteringarna.

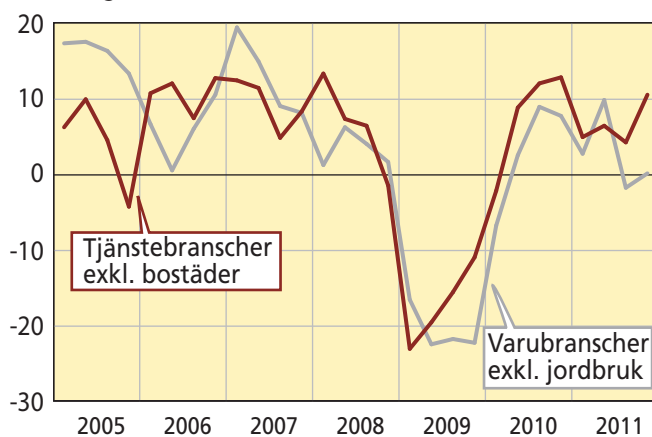
Stigande takt i näringslivsinvesteringarna exklusive bostäder

Näringslivets investeringar fortsatte att öka, fjärde kvartalet uppgick ökningen till 4,7 procent. Därmed skedde ingen ytterligare dämpning i ökningstakten mellan andra och tredje kvartalet då takten sjönk från knappt 10 procent till 4,8 procent. Detta trots inbromsningen i de tidigare snabbt växande bostadsinvesteringarna. Exkluderas bostadsinvesteringarna från näringslivets investeringar stiger ökningstakten för fjärde kvartalet till 6,1 procent vilket innebär en tilltagande ökningstakt jämfört med tredje kvartalet om än svagare än första och andra kvartalet. Att ökningstakten för investeringarna exklusive bostäder steg fjärde kvartalet berodde till största delen på tjänstesektorn där investeringstakten, exklusive bostadsinvesteringarna, var den högsta för 2011. Efter att ha vuxit ganska stadigt runt 5 procent de tre föregående kvartalen steg takten till strax över 10 procent.

Under större delen av den mest akuta fasen av finanskrisen hade tjänstesektorns investeringar, exklusive bostäder, en mer gynnsam utveckling än den varuproducerande sektorn. Fallet i början av 2009 kom visserligen lika snabbt och var lika djup i båda delarna av näringslivet. Däremot började nedgången på tjänstesidan avta i stort sett omedelbart, medan den snabba nedgången för den varuproducerande sektorn höll i sig under hela 2009. Under 2010 och 2011 var utvecklingen inom tjänstesektorn genomgående mer fördelaktig med undantag för andra kvartalet 2010.

Fasta bruttoinvesteringar

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Faktiska värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Inom den varuproducerande sektorn hölls investeringarna nere av ett fall inom energibranschen. Branschens investeringar har utvecklats svagt under en längre tid och senaste helåret som investeringarna ökade var 2007. Efter en tydlig ökning andra kvartalet 2011 vände investeringarna snabbt nedåt på nytt tredje kvartalet och nedgången accelererade fjärde kvartalet. Investeringarna inom tillverkningsindustrin fortsatte att öka, takten har dock försvagats betydligt de två senaste kvartalen. Till en avsevärd del förklaras den försvagade utvecklingen inom tillverkningsindustrin av motorfordonsindustrin där investeringarna sjönk med nästan 39 procent tredje kvartalet och med nästan 19 procent fjärde

kvartalet. Även exklusive motorfordonsindustrin dämpades dock industriinvesteringarna, men det dröjde ytterligare ett kvartal till det fjärde kvartalet innan den slog igenom. Inbromsningen var fortfarande betydande, men ökningstakten uppgick till 6,1 istället för 3,0 procent fjärde kvartalet. Industriinvesteringarna bars framförallt upp av massa- och pappersindustrin, metallvaruindustrin samt maskinindustrin som alla tre har utvecklats mycket starkt 2011. Gemensamt för dessa branscher är dock att investeringsökningarna har skett från låga nivåer efter djupa svackor från finanskrisens år.

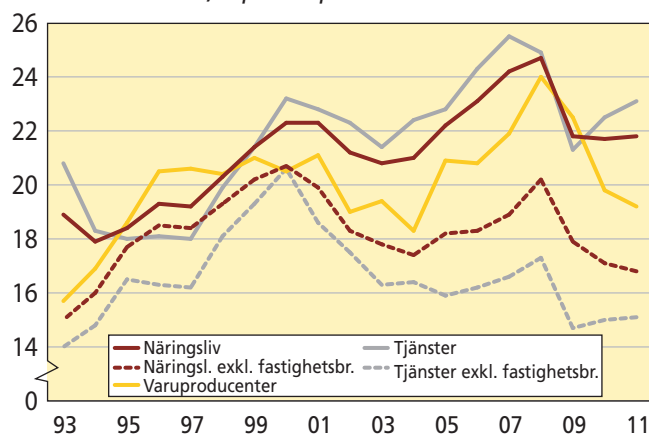
Fastighetsbranschen har hållit uppe investeringskvoten

För att få ett perspektiv på investeringsnivån kan de fasta bruttoinvesteringarna sättas i relation till förädlingsvärdet och därigenom få fram investeringskvoten. Näringslivets kvot ligger för 2011 på knappt 22 procent av förädlingsvärdet. Det är en nivå strax under den nivå som rådde under millenniumskiftet, men nästan 3 procentenheter lägre än nivån 2008. Exkluderas branschen fastighetsverksamhet, där både småhus- och flerbostadshus ingår, från näringslivets investeringar respektive förädlingsvärde sjunker kvoten betydligt. Den lägre kvoten är naturlig eftersom investeringskvoten i fastighetsbranschen ligger avsevärt högre än inom övriga näringslivet. Det anmärkningsvärda är dock inte skillnaden i nivå utan utvecklingen de drygt 10 senaste åren. Inklusiv fastighetsbranschen låg investeringskvoten 2008 klart högre, drygt två procentenheter, än den föregående toppen 2000–2001. Exkluderas branschen visar sig kvoten hamna något under nivån år 2000. Dessutom har kvoten fortsatt att sjunka betydligt även efter 2009.

Skillnaden blir tydligare om jämförelsen begränsas till tjänstesektorn. Jämfört med millenniumskiftet ligger investeringskvoten för hela tjänstesektorn på samma nivå, drygt 23 procent, efter att ha varierat kraftigt under de senaste 8–9 åren. Exkluderas fastighetsbranschen visar tjänstesektorns investeringskvot en helt annan utveckling och jämfört med år 2000, med en kvot på knappt 21 procent, har det skett ett betydande fall till cirka 15 procent. Det är nästan i nivå med 1993, direkt efter 90-talskrisens botten. Jämförelsen visar med andra ord fastighetsbranschens, och i praktiken bostadsinvesteringarnas, betydelse för tjänstesektorns investeringar.

Näringslivets fasta bruttoinvesteringar som andel av förädlingsvärde

Helår. Procent, löpande priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2011

Minskat tryck på nettoinvesteringar i industrin

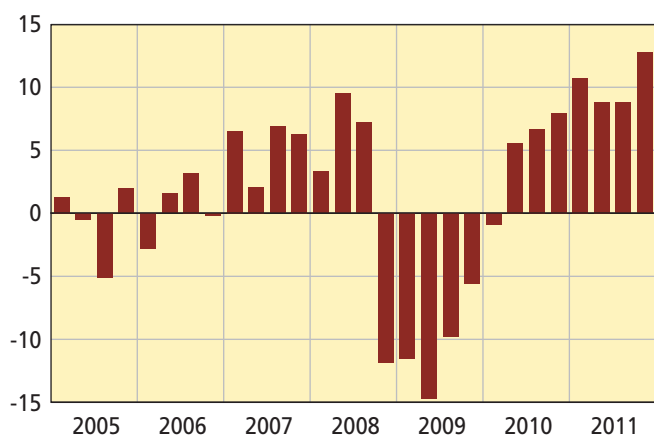
Förädlingsvärdet inom gruv- och tillverkningsindustrin sjönk kraftigt fjärde kvartalet, såväl i säsongrensade som faktiska uppgifter. Samtidigt sjönk industrins kapacitetsutnyttjande en dryg procentenhet fjärde kvartalet säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Detta efter att ha legat stabilt strax under 89 procent i mer än ett år, ett förhållandevis högt utnyttjande. Tendensen är tydlig, utnyttjandet i de flesta underbranscher föll tillbaka något. Tydligast var det dock inom branschen för datorer och elektronikprodukter. Även om kapacitetsutnyttjandet inte är på en anmärkningsvärt låg nivå så innebär nedgången, allt annat lika, ändå ett minskat tryck på nettoinvesteringarna. Det minskade behovet av nettoinvesteringar märks även i industrins investeringsplaner för 2012 som har dämpats sedan i höstas enligt investeringsenkäten. Planerna visar ändå på en tydlig ökning för helåret. För tjänstesektorn, där produktionsnedgången endast syntes i de säsongrensade uppgifterna och då endast marginellt, är tendenserna de omvända. Planerna har reviderats upp något sedan i höstas, men trots det pekar investeringsplanerna för stora delar av tjänsteproducenterna på en nedgång 2012.

Lager

Lagerstocken fortsatte att byggas upp under fjärde kvartalet mätt i säsongrensade termer, vilket är en fortsättning på uppbyggnaden som har pågått sedan andra kvartalet 2010. Denna uppgång tycks nu fullt ut ha kompenserat för den kraftiga lagerneddragning som skedde under slutet av 2008 fram till och med början av 2010.

Lagerinvesteringar

Miljarder kronor i 2010 års prinsnivå, säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

I faktiska tal gav lagerinvesteringarna ett positivt bidrag till BNP-tillväxten med 0,5 procentenheter. Även om det är ett större bidrag än de senaste kvartalen är det klart mindre än under återhämtningen 2010. Bidraget kom främst från industrins lager av insatsvaror medan lager av produkter i arbete hade en negativ effekt på BNP-utvecklingen då de drogs ner mer än motsvarande kvartal föregående år. Totalt bidrog dock industrilagren till tillväxten. Handelslagrens påverkan på BNP-förändringen var svagt negativ. Övrig lagertyp hade små effekter på tillväxten.

Investeringarna 2011

Sett till helåret 2011 steg de fasta bruttoinvesteringarna preliminärt med 5,8 procent. Det var något svagare än investeringstillväxten återhämtningsåret 2010. Den något svagare ökningstakten förklaras främst av att de statliga investeringarna vände nedåt. Sett till kapitaltyper så var det framförallt maskininvesteringarna som höll tillbaka investeringstakten, men även bostadsinvesteringarna dämpades något. Programvaror och övriga bygg- och anläggningsinvesteringar utgjorde motvikt och utvecklades båda starkare 2011 än 2010.

Fasta bruttoinvesteringar

Nivå i löpande priser, mkr, samt volymförändring jämfört med föregående år, procent

	Nivå 2011	2010	2011
Maskiner och inventarier	186 016	9,9	2,5
Transportmedel	49 081	25,4	1,5
Bostäder	129 683	17,2	12,8
Övriga byggnader och anläggningar	168 554	-2,9	6,0
Övriga investeringar	104 433	4,1	6,1
Totala fasta bruttoinvesteringar	640 027	7,7	5,8
Offentliga fasta bruttoinvesteringar	111 192	6,2	1,6
Tjänsteproducenter	361 071	11,0	8,9
Varuproducenter	165 441	2,6	2,6

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Tomas Thorén, 08-506 941 46

Näringsliv

Bred inbromsning inom industrin

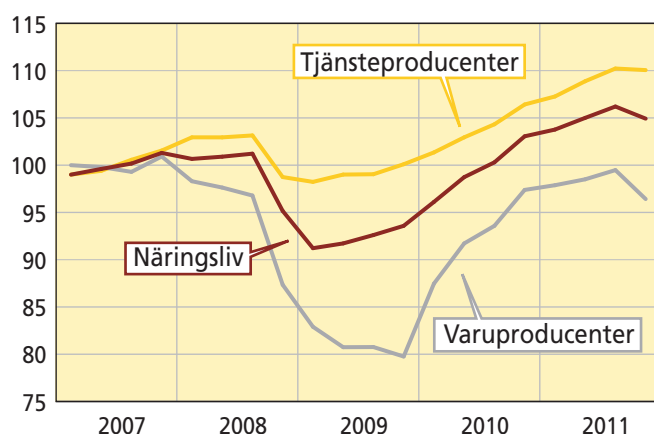
Efter tio kvartal i rad med positiv utveckling för näringslivets produktion inträffade ett hastigt omslag under fjärde kvartalet. Produktionen inom näringslivet minskade jämfört med tredje kvartalet. Det var framförallt en mycket svag utveckling för varuproduktionen som låg bakom nedgången. Tillverkningsindustrins minskande produktion är till stor del en följd av en minskad exportefterfrågan. Även tjänsteproduktionen bromsade in och var i stort sett oförändrad jämfört med kvartalet innan. Sysselsättningen i näringslivet ökade svagt.

Det svenska näringslivet avslutade 2011 på ett dystert sätt. Produktionen avtog och sjönk fjärde kvartalet med 1,2 procent säsongrensat jämfört med tredje kvartalet. Omräknat till årstakt motsvarar det en nedgång på 4,9 procent. Det bör dock tilläggas att säsongrensade data bör tolkas med försiktighet, i synnerhet vid ett omslag i konjunkturen som nu har skett fjärde kvartalet 2011. Ser man istället på utvecklingen på årsbasis så var förändringen positiv, om än svagare än föregående kvartal. Jämfört med fjärde kvartalet

2010 steg produktionen i näringslivet med 1,6 procent. Som en jämförelse ökade produktionen tredje kvartalet med 6,2 procent jämfört med motsvarande kvartal ett år tidigare.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser. Index 2007=100

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Mycket svag varuproduktion

Det var på varusidan som avmattningen slog igenom för fullt och drog ner hela näringslivet. Produktionen av varor minskade fjärde kvartalet med 3,1 procent jämfört med föregående kvartal. Det har sedan fjärde kvartalet 2009 varit en mycket stark återhämtning för varuproduktionen, men denna uppgång är nu bruten.

Tjänsteproducenterna klarade sig något bättre men även där avtog produktionen. Säsongrensad och jämförd med kvartalet innan krympte tjänsteproduktionen med 0,2 procent.

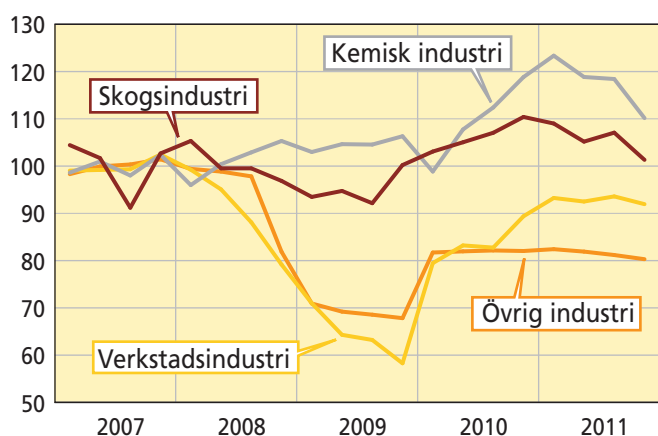
Nedåt för kemisk industri

Till skillnad från tredje kvartalet, då produktionen ökade, så sjönk produktionen fjärde kvartalet inom industrin. Nedgången var bred och drabbade samtliga industribranscher. Svagast var utvecklingen inom kemisk industri, där läkemedelsindustrin ingår, med en produktionsminskning på 7,0 procent jämfört med tredje kvartalet. Branschen gick däremot mycket starkt 2010 och produktionsvolymerna ökade kraftigt till och med första kvartalet 2011. De tre senaste kvartalen har dock produktionen minskat och det senaste kvartalet var nedgången alltså betydande. Skogsindustrin utvecklades även den mycket svagt och tappade 5,4 procent i producerad volym medan verkstadsindustrins produktion sjönk med 1,8 procent.

Den svaga produktionsutvecklingen slog igenom i kapacitetsutnyttjandet som för industrin minskade med 1,1 procentenheter till 87,5 procent under fjärde kvartalet. För tillverkningsindustrin har kapacitetsutnyttjandet minskat inom samtliga delbranscher medan det har ökat inom gruv- och mineralutvinningsbranschen som nu producerar för över 95 procent av den totala kapaciteten.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2007=100

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Låg exportefterfrågan för industrin

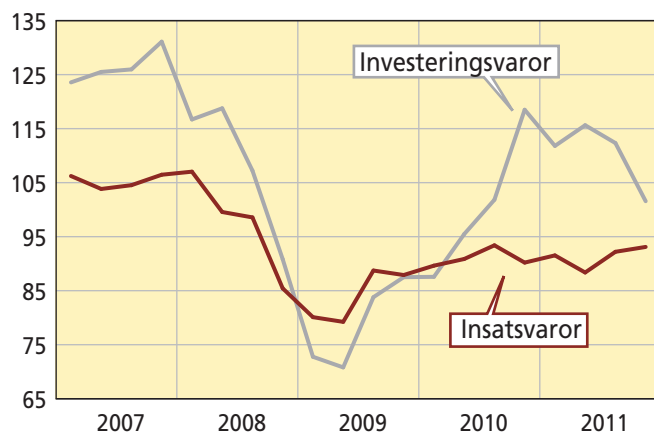
Att läget är ansträngt för många av Sveriges handelspartners märktes i den minskande exportefterfrågan. Fjärde kvartalet sjönk orderingen från exportmarknaden med 5,1 procent jämfört med kvartalet innan. Det är i synnerhet inom investeringsvarubranscher som det har skett en kraftig

nedgång.

Orderingen från hemmamarknaden är stabilare men ökade i gengäld inte i samma omfattning som exportorderingen gjorde 2009 och 2010. Sveriges exportberoende gör ekonomin extra känslig för utvecklingen av exportefterfrågan. Den senaste periodens avmattning får således stort genomslag i industrins totala ordergång.

Industrins exportordergång

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser
Index 2005=100

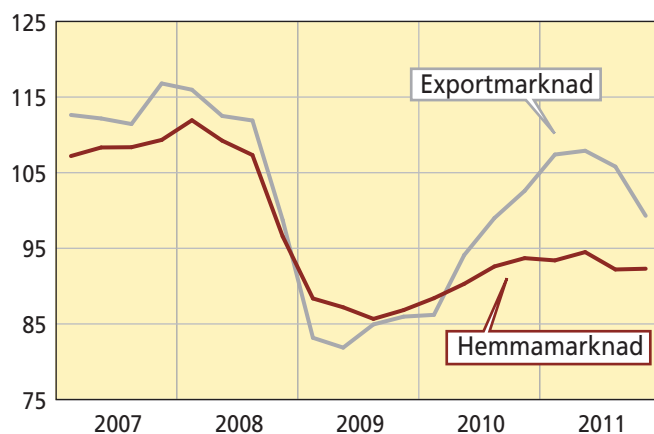
Källa: Leverans- och orderstatistiken

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Även sett till industrins leveranser för fjärde kvartalet syns en markant nedgång jämfört med kvartalet innan. Leveranserna minskade med 3,7 procent och det var främst exporten som drog ner. Exportleveranserna sjönk med hela 6,1 procent. Det förstärkte tendensen från tredje kvartalet då leveranserna till exportmarknaden minskade med 1,9 procent.

Industrins leveranser

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser
Index 2005=100

Källa: Leverans- och orderstatistiken

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

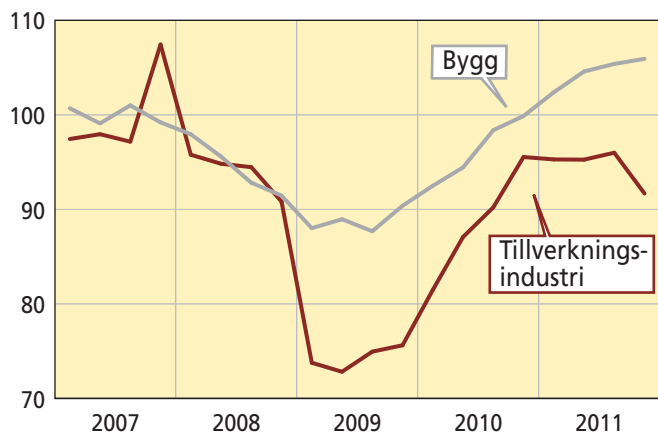
Byggandet fortsätter att öka

Till skillnad mot industrin utvecklades produktionen inom byggbranschen fortsatt hyfsat. Produktionen ökade med 0,5 procent fjärde kvartalet jämfört med kvartalet innan. Det var nionde kvartalet i rad med stigande produktion. Ökningstakten dämpades dock under de två senaste kvartalen.

Inom energisektorn sjönk produktionen med 3,9 procent medan mineralutvinningen minskade med 1,0 procent.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2007=100

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

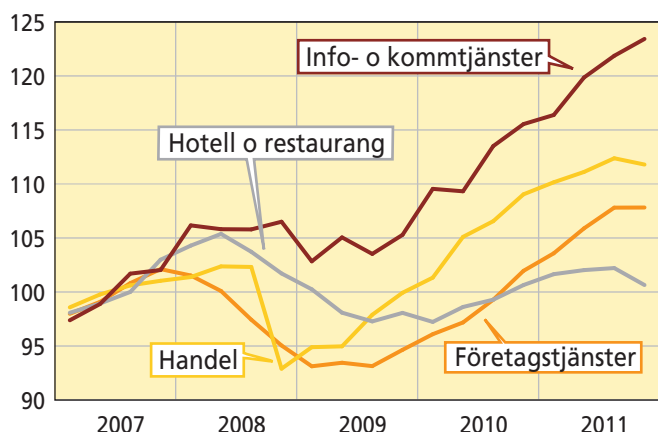
Tjänstesektorn klarade sig bättre

Nedgången i näringslivets produktion bromsades upp av den tungt vägande tjänsteproduktionen (närmare två tredjedelar av näringslivets förädlingsvärde). Tjänstebranscherna har inte haft en lika svag utveckling som varuproducenterna. Utvecklingen skiljer sig dock ganska mycket åt mellan de olika tjänstebranscherna. Totalt sjönk tjänsteproduktionen fjärde kvartalet med 0,2 procent jämfört med kvartalet innan.

Det går fortfarande bra för informations- och kommunikationsbranschen som stod för en ökning på 1,3 procent. Företagstjänsterna hade en oförändrad produktionsvolym. Hotell- och restaurangbranschen började märka av en försvagning. Både andra och tredje kvartalet skedde endast små ökningar och fjärde kvartalet innebar en minskning med 1,5 procent. Även handelsbranschen vände nedåt med en produktionsminskning på 0,5 procent. Där var det första kvartalet med en nedgång sedan fjärde kvartalet 2008.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2007=100

Källa: Nationalräkenskaperna

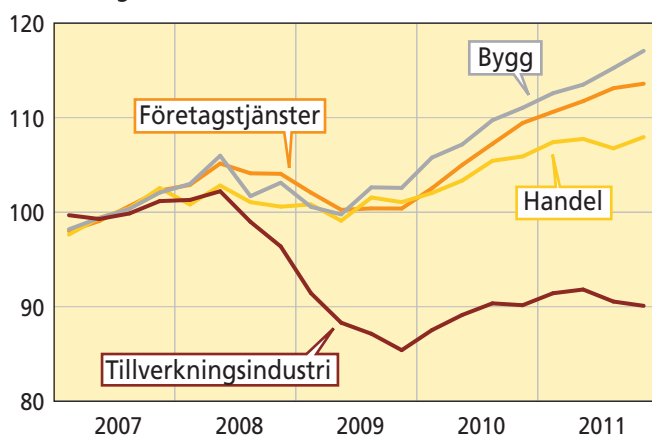
Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Liten ökning i sysselsättningen

Sysselsättningen i näringslivet steg svagt fjärde kvartalet. Jämfört med kvartalet innan ökade antalet arbetade timmar med 0,4 procent, rensat för säsongvariationer. Detta följde på en marginell nedgång tredje kvartalet. Sysselsättningsutvecklingen var starkast inom tjänstesektorn. Där ökade arbetade timmar med 0,6 procent vilket innebar tionde kvartalet i rad med ökningar. Inom den varuproducerande delen av näringslivet ökade sysselsättningen svagare, med 0,1 procent. Det är stor skillnad mellan delbranscherna. Tillverkningsindustrin har fått skära ner på personal till följd av en vikande efterfrågan och där gick sysselsättningen ner med 0,5 procent. För byggbranschen har arbetsmarknadsläget varit ljusare och fjärde kvartalet ökade sysselsättningen med 1,6 procent.

Arbetade timmar

Säsongrensade kvartalsvärden. Index 2007=100

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Ingen förbättring av konjunkturläget...

I Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer har utvecklingen för näringslivet fortsatt att försvagas under inledningen av 2012. Sedan februari 2011 har konfidensindikatorn sjunkit med 32 enheter och ligger klart under det historiska genomsnittet. De senaste månaderna har dock nedgången varit marginell så fallet har slagit av på takten.

Tillverkningsindustrin utvecklades svagt med minskad produktion och lägre kapacitetsutnyttjande. Sysselsättningen minskade i januari och februari och den dystra utvecklingen väntas fortsätta att döma av företagens prognoser. Industrieföretagen bedömer dock att produktionsvolymerna kommer öka framöver, om än måttligt. Det går även att konstatera att konfidensindikatorn för insatsvaruindustrin stigit två månader i rad. Uppgången skedde från en låg nivå och indikatorn är fortfarande under det historiska genomsnittet men insatsvarubranscherna brukar ligga tidigt i konjunkturcykeln.

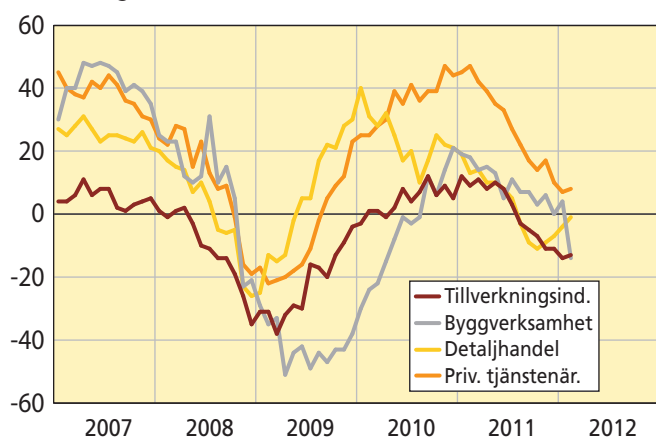
För byggbranschen vände konfidensindikatorn kraftigt nedåt i februari. Branschen som vanligtvis ligger sent i konjunkturcykeln har klarat sig relativt väl under det senaste året men ligger nu i linje med det historiska snittet. Det var främst ett rejält försämrat orderstocksomdöme som drog ner indikatorn. Byggföretagen ser även en minskad byggverksamhet i horisonten.

Handeln har börjat ta sig upp ur höstens svacka. Läget är fortfarande sämre än normalt men livsmedelshandeln uppvisar en god försäljningstillväxt och är ledande inom handeln. Handel med motorfordon utvecklades fortsatt svagt men förstärktes något i februari.

För privata tjänstenärings har konjunkturen under en lång period varit starkare än i de varuproducerande näringarna. Läget har nu försvagats markant och ligger klart under det historiska snittet. Det råder dock stor olikhet mellan delbranscherna där arkitekter och uthyrningsföretag fortfarande går starkt medan läget är svagt för reklambyråer och researrangörer.

Konfidensindikator

Säsongrensade månadsvärden. Nettototal

Källa: Konjunkturinstitutet

Data t.o.m. februari 2012

...men ökad optimism trots allt

De senaste indikatorerna för näringslivet visar inga tydliga förbättringar i konjunkturen men optimismen om framtiden har ökat. Inköpschefsindex för både industrin och tjänstesektorn steg i januari för att gå tillbaka något i februari. Indexet håller sig dock kvar över 50-strecket som utgör en gränslinje mellan förbättrad respektive försämrad konjunktur. För industrin låg inköpschefsindex i februari på 50,3 och tjänstesektorns index låg på 54,0. För industrin så fortsätter orderingången och produktionen att minska, men inköpschefernas bedömning om produktionsplanerna det kommande halvåret har reviderats upp. Inköpschefsindex för tjänstebranschen gick ner svagt i februari. Delindexen för orderingång, sysselsättning samt leverantörernas leveranstider gick ned medan delindexet för affärsvolym gick upp.

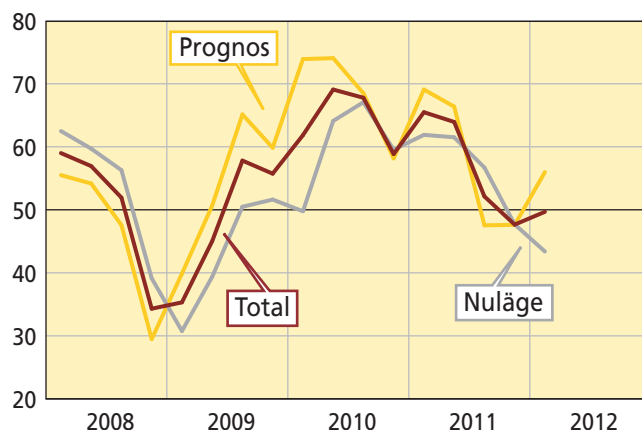
Exportchefsindex, som SCB tar fram på uppdrag av Exportrådet, visar samma tendenser som inköpschefsindex. Första kvartalets mätning som gjordes i februari innebar att indexet steg något jämfört med fjärde kvartalet men ligger precis

under 50. Exportcheferna förväntar sig en vändning inom de kommande tre månaderna. Nuläget är fortfarande svagt och det är exporten till Väst Europa som minskat mest. En ljuspunkt är dock att minskningen var ännu större fjärde kvartalet. Starkast exportefterfrågan kommer från Asien.

Historiskt har exportchefernas prognos varit väldigt träffsäker för den kommande utvecklingen. Det återstår att se om det gäller även denna gång med en uppgång för exporten som följd.

Exportchefsindex

Diffusionsindex. Värden över 50 betyder att fler företag tror på en förstärkning än en försvagning av exportkonjunkturen

Källa: SCB/Exportrådet

Data t.o.m. första kvartalet 2012

Näringslivet 2011

Efter en mycket stark återhämtning 2010 har näringslivets produktion mattats av 2011. Utvecklingen på årsbasis för några variabler:

Produktion och arbetade timmar

Volymförändring jämfört med föregående år, procent

	2010	2011
Produktion	8,2	5,4
Varuproducenter	14,8	6,0
Tjänsteproducenter	4,8	5,1
Arbetade timmar	4,5	2,9
Varuproducenter	3,4	2,4
Tjänsteproducenter	5,2	3,3

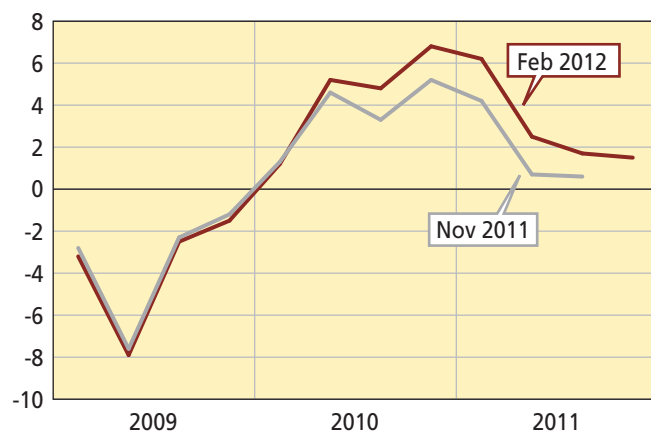
Källa: Nationalräkenskaperna

Korrigerig av arbetade timmar

Vid den senaste publiceringen av nationalräkenskaperna så gjordes en korrigerig av arbetade timmar i näringslivet från andra kvartalet 2010 och framåt. Korrigeringen gjordes till följd av ett fel i den underliggande statistiken som är en särskild bearbetning av Arbetskraftsundersökningarna, AKU. I diagrammet framgår hur stor effekt denna korrigerig hade på de totala arbetade timmarna mellan publiceringarna i februari respektive november. En liten skillnad mellan publiceringarna finns även från 2009 och framåt. Den beror på normala revideringar.

Faktiskt arbetade timmar näringslivet

Volymförändring i procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna och AKU

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Kontaktperson: Johannes Holmberg, 08-506 945 11

Arbetsmarknad

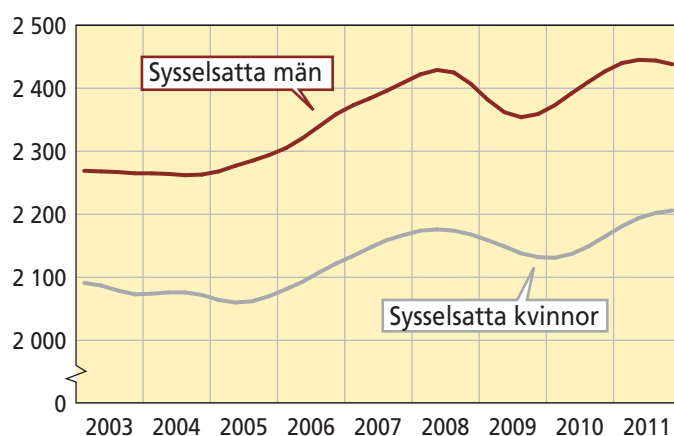
Små förändringar på arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden visade tecken på försvagning fjärde kvartalet. Även om sysselsättningen var oförändrad ökade arbetslösheten svagt. Lediga jobb och vakanser inom näringslivet fortsatte att minska. Ungdomars och mäns arbetslöshetsrisker ökade medan deras jobbchanser minskade. Arbetade timmar ökade svagt, främst inom tjänstenäringsgrenarna.

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) visade att antalet sysselsatta i ekonomin var oförändrad i säsongsrensade värden jämfört med kvartalet innan. Sysselsättningen fortsatte att öka för kvinnor medan den minskade för män. Det faktiska antalet sysselsatta ökade 1,0 procent fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Antalet tidsbegränsade anställda ökade snabbare än antalet fast anställda. I båda fallen kan utvecklingen förklaras av en högre efterfrågan på arbetskraft inom de kvinnodominerande tjänstebanschererna där tidsbegränsade anställningar är mer vanligt förekommande.

Sysselsatta 15–74 år efter kön

Kvartalsmedelvärden av månadsdata, trend. Tusental

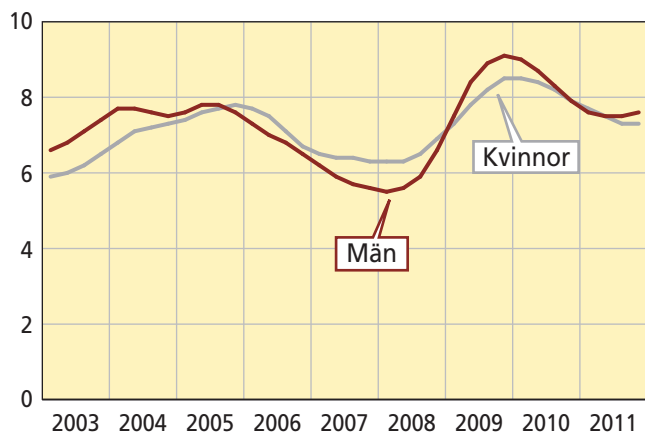

Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Säsongsrensad arbetsmarknadsstatistik från AKU visar att antalet arbetslösa ökade medan den relativa arbetslösheten, andelen arbetslösa i förhållande till arbetskraften, stod i stort sett stilla. Antalet arbetslösa män ökade med 1,3 procent medan antalet var oförändrat för kvinnor. Sysselsättningen och den relativa arbetslösheten för män brukar vara känsligare för försämringar på arbetsmarknaden än motsvarande uppgifter för kvinnor.

Antalet personer som står utanför arbetskraften och antalet personer i befolkningen ökade medan arbetskraften var oförändrad.

Andel arbetslösa 15–74 år efter kön
Kvartalsmedelvärden av månadsdata, trend.
Procent av arbetskraften

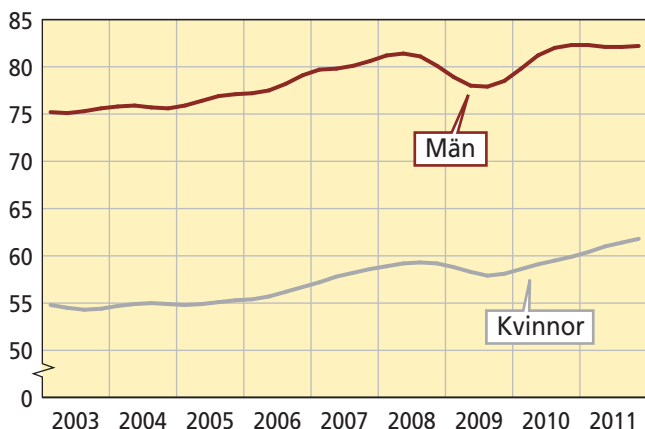

Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

AKU visade att totalt antal arbetade timmar fortsatte att öka fjärde kvartalet. Ökningen var enligt säsongrensade uppgifter större bland kvinnorna än bland männen.

Det faktiska antalet arbetade timmarna uppgick fjärde kvartalet i genomsnitt till 151,2 miljoner timmar per vecka vilket innebär en i stort sett oförändrad nivå jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Det faktiska totala antalet frånvarotimmar var 26 miljoner timmar. Det är en minskning med 4,0 procent, motsvarande 1 miljon timmar, fjärde kvartalet i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år. Att totala antalet frånvarotimmar minskade berodde huvudsakligen på en kalendereffekt.

Arbetade timmar 15–74 år efter kön
Kvartalsmedelvärden av månadsdata. Procent av arbetskraften. Miljoner timmar per vecka

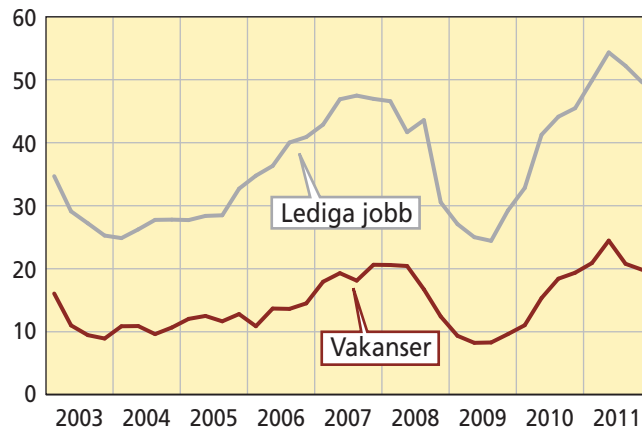

Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Det har blivit svårare att hitta ett arbete. Enligt Konjunkturstatistik över löner (KV) minskade både antalet lediga jobb och vakanserna enligt säsongrensade uppgifter för fjärde kvartalet. Lediga jobb minskade något snabbare än vakanserna. Arbetsförmedlingens siffror över antal nyinkomna varsel ökade från en tidigare relativt låg nivå. Totalt var-

slades 16 967 personer om uppsägning under fjärde kvartalet 2011. Sambandet mellan antalet varslade och antalet arbetslösa bör ses som svagt eftersom varsel i huvudsak avser fast anställda. De tillfälligt anställda drabbas många gånger hårdare i början av en konjunkturedgång, därför bör varselstatistiken tolkas med försiktighet.

Lediga jobb och vakanser, privat sektor
Säsongrensade kvartalsvärden. Tusental

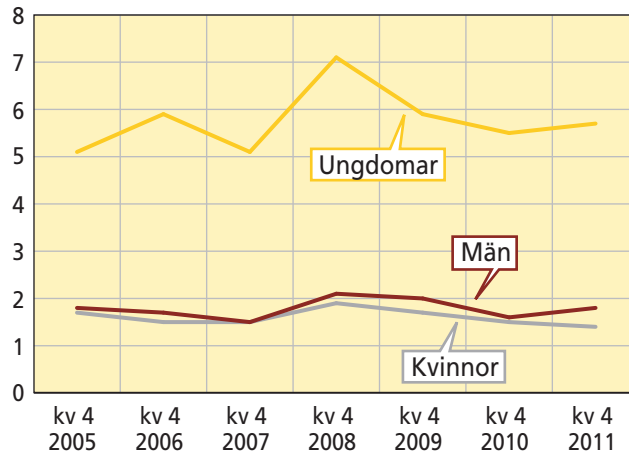

Källa: Konjunkturstatistik Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011 över vakanser (KV) och egna beräkningar

Flödesstatistiken från AKU visar att riskerna för ungdomar att bli arbetslösa ökade i jämförelse med motsvarande kvartal föregående år. Arbetslöshetsrisken för män ökade medan risken för kvinnor minskade svagt.

Arbetslöshetsrisker

Övergångsandelar från sysselsatt till arbetslös från kvartal 3 till kvartal 4 respektive år. Män, kvinnor respektive ungdomar 15–24 år. Procent

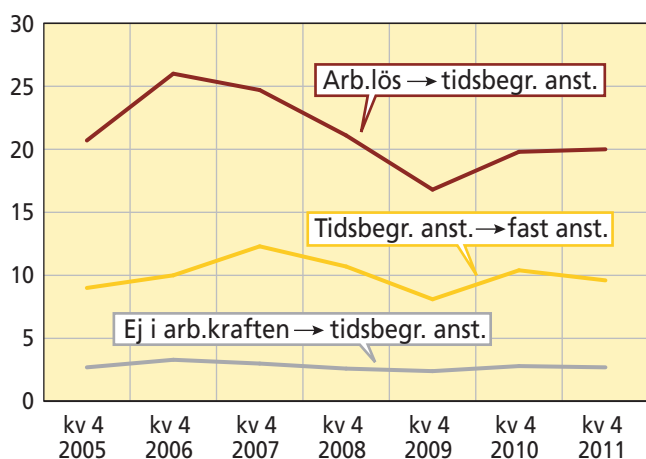
Källa: AKU

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Även jobbchanserna försämrades fjärde kvartalet jämfört med motsvarande kvartal 2010. Möjligheten till en tryggare anställningsform försämrades, då chansen för en tidsbegränsat anställd att bli fast anställd minskade något jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Chansen till en tidsbegränsad anställning förbättrades något för arbetslösa medan möjligheterna försämrades för personer som inte är i arbetskraften. Samvariationen mellan jobbchanserna och arbetslöshetsrisken, uppdelat efter kön och ålder, kan tolkas som att yngre män hade det svårare på arbetsmarknaden.

Jobbchanser

Övergångsandelar mellan olika tillstånd på arbetsmarknaden från föregående kvartal (15–74 år). Procent

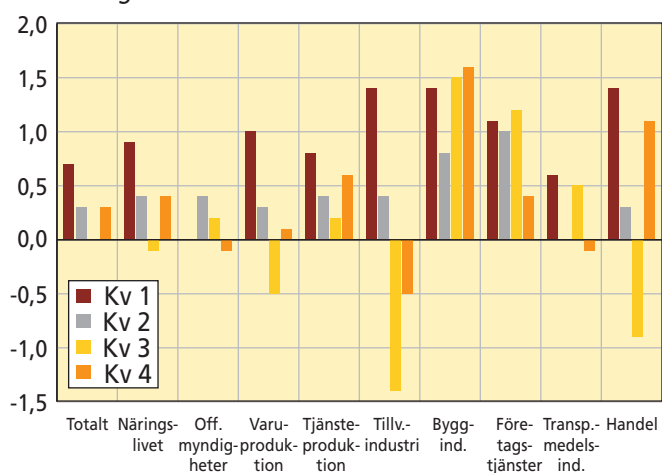
Källa: AKU

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

Säsongrensad sysselsättningsstatistik från nationalräkenskaperna visade att arbetade timmar ökade främst i de tjänsteproducerande branscherna, som handel och företagstjänster. Tjänstebranscherna som utgör närmare två tredjedelar av näringslivet ökade med 0,6 procent medan varuproducenterna ökade med 0,1 procent. Tillväxten av arbetade timmar inom tillverkningsindustrin fortsatte sin negativa utveckling och minskade med 0,5 procent.

Totalt antal arbetade timmar 2011

Procentuell förändring från föregående kvartal, säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Arbetsmarknaden 2011

Antalet sysselsatta för helåret ökade i genomsnitt med 2,1 procent jämfört med 2010. Sysselsättningen fortsatte att stadigt förbättras under det första halvåret. Ökningen av antalet sysselsatta höll i sig för båda könen, främst för kvinnor, fram till tredje kvartalet. En betydande andel av tillväxten av jobb för kvinnor skapades inom de tjänstebaserade näringsgrenarna som handel, företagstjänster och vård och omsorg inom näringslivet. Motsvarande jobbtillväxt för män ägde främst rum inom de varuproducerande branscherna som tillverkningsindustrin och byggindustrin.

Under andra halvåret började sysselsättningen att plana ut på grund av en avmattning inom de offentliga myndigheterna och en minskad sysselsättning inom delar av de varuproducerande branscherna. Avmattningen i de kvinnodominerade offentliga myndigheterna motverkades av en fortsatt ökning i tjänstnäringsgrenar som domineras av kvinnor. Antalet sysselsatta män var oförändrat det andra halvåret. En bidragande faktor var en vändning nedåt inom den mansdominerade tillverkningsindustrin.

Den relativa arbetslösheten var i genomsnitt 7,5 procent för helåret. En minskning med 0,9 procentenheter jämfört med föregående år. Antalet personer i arbetskraften ökade med 1,2 procent medan antalet personer utanför arbetskraften minskade med 0,3 procent.

Kontaktperson: Antonio Espinoza, 08-506 949 82

Utveckling av några indikatorer på arbetsmarknaden

År		Antal sysselsatta 15–74 år	Andel sysselsatta av befolkn. 15–74 år	Antal arbetslösa 15–74 år	Andel arbetslösa av arb.kraften 15–74 år	Antal personer utanför arb.kraften 15–74 år	Arbetade timmar 15–74 år	Antal lediga jobb	Antal varsel
Kvartal		1 000-tal	Procent	1 000-tal	Procent	1 000-tal	1 000-tal	1 000-tal	1 000-tal
2006	1	4 310	64,3	367	7,9	2 024	139 250	49	10
	2	4 426	65,8	387	8,0	1 912	134 680	48	8
	3	4 530	67,2	307	6,3	1 905	120 890	44	8
	4	4 452	65,9	284	6,0	2 023	142 920	45	11
2007	1	4 432	65,4	323	6,8	2 020	143 430	53	9
	2	4 543	66,9	335	6,8	1 917	139 750	61	6
	3	4 639	68,1	269	5,5	1 905	124 500	52	7
	4	4 549	66,6	264	5,5	2 018	146 720	52	8
2008	1	4 520	66,0	302	6,3	2 030	140 660	57	9
	2	4 624	67,3	339	6,8	1 907	149 470	55	15
	3	4 674	67,9	280	5,7	1 932	124 160	48	14
	4	4 554	65,9	298	6,1	2 058	147 060	36	57
2009	1	4 466	64,5	380	7,8	2 080	139 210	38	50
	2	4 525	65,2	454	9,1	1 966	138 350	36	32
	3	4 548	65,3	399	8,1	2 018	123 410	28	17
	4	4 459	63,8	402	8,3	2 127	138 580	33	17
2010	1	4 434	63,3	446	9,1	2 122	142 800	44	14
	2	4 555	64,9	467	9,3	1 992	146 500	57	10
	3	4 633	65,9	390	7,8	2 004	126 300	49	9
	4	4 563	64,8	361	7,3	2 123	147 900	50	11
2011	1	4 557	64,6	401	8,1	2 099	149 400	66	8
	2	4 661	66,0	419	8,3	1 986	146 900	64	11
	3	4 723	66,7	345	6,8	2 012	128 100	58	10
	4	4 628	65,3	345	6,9	2 119	151 200	55	17
Källor:		AKU	AKU	AKU	AKU	AKU	AKU	KV	Af

Nationalräkenskaper och industriproduktionsindex – skillnader i teori och praktik

Volymutvecklingen av produktionen i industrin redovisas i Industriproduktionsindex (IPI) liksom i nationalräkenskaperna (NR). Även om månadsdata i IPI aggregeras till kvartal skiljer sig utvecklingen enligt de båda statistikgrenarna oftast åt. Förklaringen till skillnaden är dels olika definitioner, dels begränsningar i vilken information som samlas in till IPI och slutligen de korrigeringar och avstämningar som görs för att få NR-systemet att gå ihop.

I NR:s kvartalsräkenskaper redovisas industrins förädlingsvärde, där förädlingsvärdet är skillnaden mellan intäkterna från produktionen och de kostnader för varor och tjänster som använts som insats till produktionen. På kvartalsbasis saknas information som belyser hur insatsförbrukningen har ändrats och beräkningar av förädlingsvärdet i NR, i fasta priser, baseras på IPI:s uppgifter om hur produktionsvärdet utvecklats. Det innebär i utgångsläget ett implicit antagande om att relationen mellan insatsförbrukning och produktion är oförändrad sedan den senaste detaljerade årsberäkningen som genomförts i NR. Målet i de kvartalsvisa beräkningarna i NR är emellertid att så bra som möjligt skatta ett korrekt förädlingsvärde såsom det beräknas när mer detaljerad information om både produktionsvärde och kostnader finns tillgänglig knappt två år efter referensårets utgång.

I IPI redovisas produktionsutvecklingen inom industrin. IPI bygger till övervägande del på statistiken för industrins leveranser där försäljningsvärden för industrivaror inom industrin samlas in. Denna definition inkluderar då inte tjänsteproduktionen inom industrin. Försäljningsvärdena deflateras med producentprisindex för att nå fasta priser och utvecklingen i volym. Vissa branschers volymutveckling skattas emellertid med arbetade timmar respektive produktionsvärden. De vikter som används i IPI baseras på förädlingsvärdena enligt NR. Både IPI och NR:s redovisning av fasta priser bygger på ett så kallat kedjeindex där basen för beräkningen av fasta priser är uppgifter i föregående års prisnivå..

Anpassningar av IPI för NR

För att komma närmare det produktionsmått som används i NR görs ett par justeringar av IPI. Eftersom IPI till största delen baseras på leveranser medan NR avser att mäta produktion använder NR IPI-data som har justerats för leveranser som har skett från lager samt för produktion som läggs på lager. Det vill säga att produktionsvolymen är lika med leveransvolymen plus förändringen i lagerstocksvolymen. Justeringar görs för förändringar i lagerstocksvolymerna för industrins lager av produkter i arbete samt färdigvarulager.

För de branscher i IPI där produktionsvolymen skattas med produktionskvantiteter eller med arbetade timmar görs

ingen lagerjustering. Dessa variabler är båda tidsmässigt direkt kopplade till produktion och påverkas därmed inte av lagerförändringar.

För att kompensera för att industrins tjänsteproduktion inte täcks in i IPI:s avgränsningar gör NR tillägg för viss tjänsteproduktion för att bättre täcka in industrins totala verksamhet. Vid kvartalsberäkningarna görs dessa tillägg baserat på information från undersökningen om utrikeshandel med tjänster. Totalt sett så utgör tjänsteproduktionen inom industrin cirka 10 procent av det totala produktionsvärdet (se tillgångs- och användningstabeller för 2008).

Avstämningar och korrigeringar i NR

Utöver ovanstående skillnader så genomförs i NR ett avstämningsarbete för att få tillgångs- och användningssidan i ekonomin att stämma överens. Detta kan leda till att justeringar behöver göras även efter det att IPI-uppgifterna definitionsmässigt har anpassats till NR. Korrigeringar av produktionsutvecklingen som IPI anger kan även göras för enstaka branscher innan avstämning sker. Sådana korrigeringar kan bli aktuella om andra variabler, såsom export eller sysselsättning, pekar på att branschen haft en annan utveckling.

Skillnader i praktiken – steg för steg

I tabellen nedan redovisas den procentuella utvecklingen jämförd med motsvarande kvartal föregående år för respektive steg från publicerad IPI till publicerad NR för kvartalen 2011. Första och andra kvartalet byggdes industrins lager för färdiga egna varor (FEG) och produkter i arbete (PIA) upp mer än föregående år vilket medförde att lagerjusterad IPI visade en starkare utveckling än publicerad IPI. För tredje och fjärde kvartalet var effekten den motsatta. Tillägget för tjänsteproduktion höjde produktionsutvecklingen första respektive tredje kvartalet, men sänkte utvecklingen andra och fjärde kvartalet. I de avstämningar och bedömningar som gjordes på NR sänktes tillverkningsindustrins produktion samtliga kvartal och särskilt det fjärde kvartalet.

Industriproduktionen inom tillverkningsindustrin 2011 Procentuell förändring jämfört med motsv kv föregående år

	kv 1	kv 2	kv 3	kv 4
Publicerad IPI*	17,3	10,3	6,7	2,3
IPI lagerjusterad	19,3	10,5	6,5	1,1
NR efter justering av tjänster	19,7	8,3	6,8	-0,8
NR efter avstämning och bedömning, publicerad NR	18,8	7,3	6,3	-4,0

* Uppgifterna ej korrigerade för felet i IPI som rapporterades 2012-03-09.

Källa: Nationalräkenskaperna och industriproduktionsindex

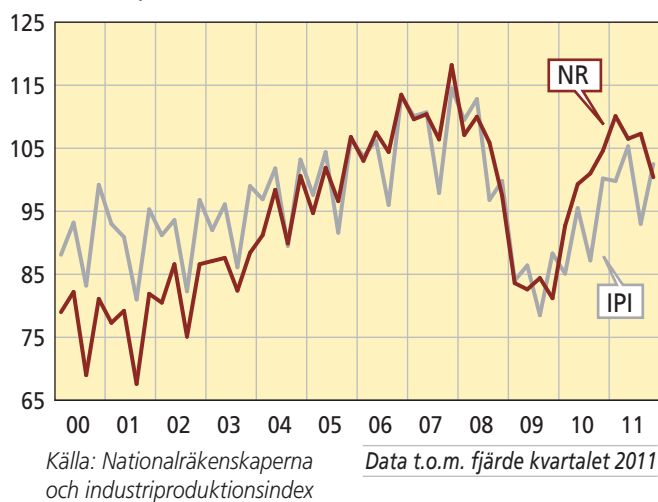
Årsberäkningarna

I NR:s årsberäkningar som genomförs knappt två år efter referensåret baseras beräkningarna i NR inte på IPI utan på undersökningarna Företagens ekonomi (FEK), Industrins

varuproduktion och Industrins insatsförbrukning. Utifrån denna statistik beräknas produktion, insatsförbrukning och förädlingsvärde. Fastprisberäkning sker genom att de produkter som produceras och används inom respektive bransch deflateras med producentprisindex och tjänsteprisindex respektive prisindex för inhemsk tillgång¹. Det branschvisa förädlingsvärdet i fasta priser tar därmed hänsyn till att prisutvecklingen för produktion och insatsförbrukning skiljer sig åt. I diagrammet nedan jämförs volymutvecklingen i tillverkningsindustrin i NR och IPI. Av diagrammet framgår att de båda serierna skiljer sig åt i perioder. Det är till exempel tydligt att förädlingsvärdet i NR hade en starkare ökning än produktionsutvecklingen enligt IPI under tillväxtfasen 2002–2007. Även under 2010 ökade förädlingsvärdet enligt NR mer än IPI.

Industriproduktion

Jämförelse mellan nationalräkenskaperna och industriproduktionsindex. Index 2005=100

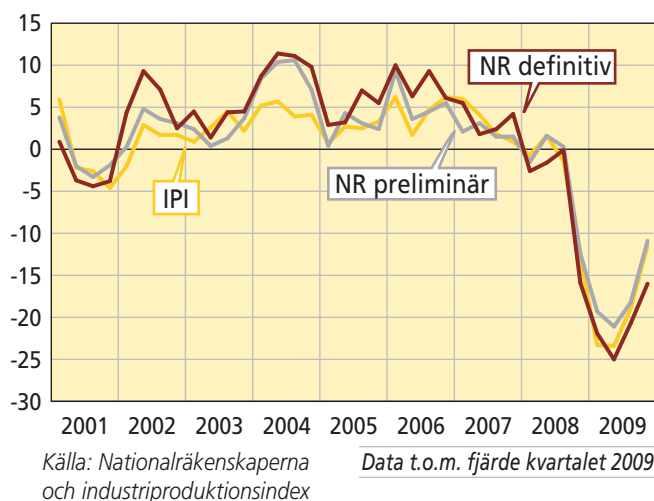

Årsräkenskaper, baserade på detaljerad årsstatistik, har genomförts till och med 2009. Men även för 2010 har uppgifter från undersökningen Företagens ekonomi kunnat användas i NR i viss utsträckning. Det är preliminära uppgifter, men de visade att insatskostnaderna som andel av produktionen minskade under 2010 vilket inneburit att förädlingsvärdet inom tillverkningsindustrin enligt NR var betydligt starkare än vad IPI redovisar.

I diagrammet nedan visas hur IPI och kvartalsutfallet i NR relaterar till definitivt utfall i NR, då anpassning gjorts till en ny årsnivå². Av diagrammet framgår att tillväxttakten i de preliminära NR-beräkningarna vanligtvis revideras upp. Det är framförallt i de tydliga nedgångsfaserna, 2001 och 2008–2009 det motsatta har skett, det vill säga att förädlingsvärdet inom industrin reviderats ned när detaljerad årsstatistik har förts in. Av diagrammet framgår också att de preliminära NR-beräkningarna ligger närmre slutligt NR-utfall än vad IPI gör, sett över hela perioden.

Industriproduktion

Jämförelse mellan nationalräkenskaperna och industriproduktionsindex. Volymutveckling, faktiska tal

Sammanfattningsvis är det viktigt att tydliggöra den skillnad som finns i vad som ska mätas i IPI respektive NR. IPI ska enligt Eurostats riktlinjer mäta produktionsutvecklingen av industrivaror inom industrin. BNP utgörs av summan av de förädlingsvärden som skapas i ekonomin och i de kvartalsvisa nationalräkenskaperna redovisas förädlingsvärden för industrin och övriga näringslivet såväl som för offentliga myndigheter. En stor skillnad i dataunderlaget för BNP-beräkningarna i kvartalsräkenskaperna jämfört med årsräkenskaperna är att det saknas uppgifter om företagens kostnader för insatsförbrukning på kvartalsbasis. På SCB har ett utvecklingsprojekt finansierat av Riksbanken studerat hur en samordnad kvartalsvis undersökning, liknande Företagens ekonomi, skulle kunna designas. En sådan skulle kunna ge förutsättningar att beräkna förädlingsvärdet branschvis inom näringslivet. Det har också genomförts ett arbete för att kunna samordna industriproduktionsindex och tjänsteproduktionsindex vilket bland annat skulle medföra att industriproduktionen då skulle omfatta både tjänsteproduktion och varuproduktion. Detta kräver en hel del ändringar i urvalsarbete och insamling såväl som produktionssystem. Än så länge har inte finansiering funnits för att kunna genomföra denna förändring.

Kontaktpersoner: Andreas Lennmalm, 08-506 940 54 och Anders Jäder, 08-506 947 28

¹ Detta index är ett sammanvägt index baserat på produktion + import + försäljning från myndigheter och HIO + tullar och införselavgifter – export.

² Tidsserien med kvartalsutfallen i NR bygger på historiska uppgifter och visar redovisade uppgifter för tillverkningsindustrin vid publiceringen av fjärde kvartalet för respektive år. För jämförbarhet avser därför all serier tillverkningsindustrin i SNI 2002 till och med 2008 och i SNI 2007 för 2009.

Betalningsbalansen

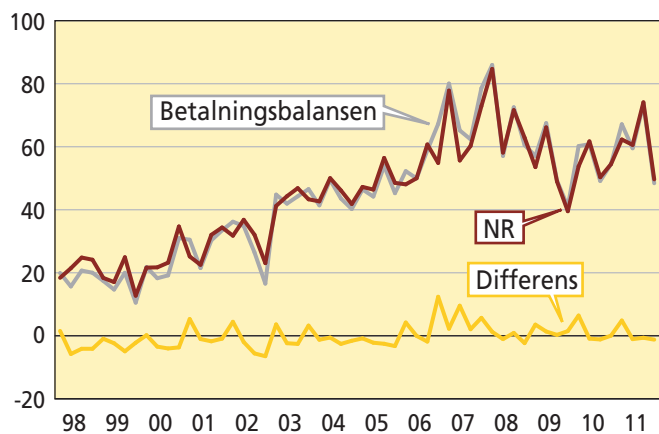
Skillnader mellan betalningsbalansen och NR:s utlandskonton

Statistiska centralbyrån publicerar statistik över Sveriges bytesbalans och finansiella balans dels i betalningsbalansen och dels i nationalräkenskaperna. Även om de två redovisningarna i grunden utgår från en harmoniserad internationell nomenklatur och bygger på ett samordnat dataunderlag skiljer sig uppgifterna dem emellan i vissa delar. Syftet med denna artikel är att översiktligt beskriva orsakerna till dessa skillnader.

Betalningsbalansen visar Sveriges reala och finansiella transaktioner med utlandet och innehåller information om de flöden som bestämmer sparandet i landet. Den del av betalningsbalansen som kallas bytesbalansen omfattar handel i varor och tjänster, löner, avkastning på finansiella tillgångar och skulder, samt löpande transfereringar såsom till exempel bidrag till och från EU samt bistånd¹. Kapitalbalansen omfattar bland annat bidrag och bistånd, som lämnas för att mottagaren ska göra en real investering, och eftersänkta krediter. Bytes- och kapitalbalansen ger tillsammans finansiellt sparande utifrån ekonomins reala transaktioner med utlandet. Det finansiella sparandet kan även mätas utifrån finansiella transaktioner och det redovisas i betalningsbalansens finansiella balans. Den finansiella balansen visar förändringar i finansiella tillgångar och skulder gentemot omvärlden och delas in i följande funktionella kategorier: direkta investeringar, portföljinvesteringar, finansiella derivat, övriga investeringar och valutareserven. SCB producerar betalningsbalansen på uppdrag av Riksbanken och publicerar denna på SCB:s hemsida. Motsvarigheten till betalningsbalansen återfinns även i nationalräkenskapernas reala sektorräkenskaper och finansiella ränskaper.

Finansiellt sparande

Differens mellan betalningsbalansen och nationalräkenskaperna. Löpande priser, miljarder kronor

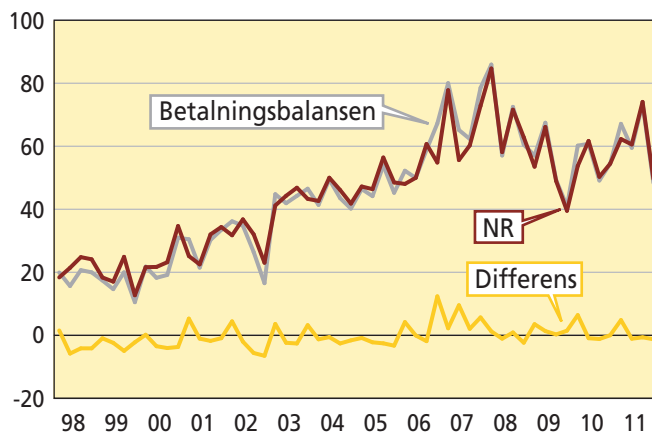
Källa: Nationalräkenskaperna och betalningsbalansen
Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011

I diagrammet redovisas finansiellt sparande enligt betalningsbalansen och enligt nationalräkenskaperna. De båda serierna följer varandra väl men under vissa perioder är avvikelse större. På en mer detaljerad nivå kan skillnaden vara större, men dessa skillnader tar i viss mån ut varandra vid en aggregering.

För tredje kvartalet 2011 var det små skillnader i redovisat finansiellt sparande enligt betalningsbalansen respektive nationalräkenskaperna. Handelsbalansen, eller netto mellan varuexport och varuimport, var tredje kvartalet 2011 knappt 3 mdkr lägre i betalningsbalansen än i nationalräkenskaperna. Tjänstebalansen var något högre i betalningsbalansen, knappt 2 mdkr. Dessa diskrepanser förklaras framförallt av att det finns vissa definitionsmässiga skillnader mellan betalningsbalansen och nationalräkenskaperna, vilka kommenteras mer i detalj längre fram i artikeln. För faktorinkomsterna och de löpande transfereringarna var skillnaderna små tredje kvartalet. Det finansiella sparandet var sammantaget en knapp miljard lägre enligt betalningsbalansen än enligt nationalräkenskaperna.

Finansiellt sparande

Differens mellan betalningsbalansen och nationalräkenskaperna. Löpande priser, miljarder kronor

Källa: Nationalräkenskaperna
Data t.o.m. fjärde kvartalet 2011 och betalningsbalansen

Mätt från de finansiella transaktionerna visade både betalningsbalansen och finansiella ränskaper ett lägre sparande än vad som redovisas enligt de reala transaktionerna. Den finansiella balansen i betalningsbalansen visade ett sparande som var drygt 9 mdkr högre än i finansiella ränskaper. Restposten, den diskrepans som finns i betalningsbalansen och i nationalräkenskaperna mellan finansiellt sparande enligt de reala transaktionerna respektive finansiella transaktionerna, var därför negativ både i betalningsbalansen och i nationalräkenskaperna. I finansiella ränskaper och betalningsbalansens finansiella balans betraktas utlandet som en

¹ För en genomgång av betalningsbalansen och dess delar, se t.ex. SCB:s publiceringar av Betalningsbalansen, avsnittet "Vad är betalningsbalansen?"

egen sektor. Sparandet redovisas därför med motsatt tecken jämfört med sparandet enligt de reala transaktionerna.

De skilda resultat som betalningsbalansen och nationalräkenskaperna ger kan förklaras av vissa olikheter i:

- Definitioner
- Värderingsprinciper
- Källor
- Periodisering
- NR:s avstämningskorrigeringar
- Revideringspolicy
- Publiceringstidpunkter

Nedan görs övergripande genomgång av dessa skillnader.

Definitioner och värderingsprinciper

Definitioner

Definitionerna för betalningsbalansen och nationalräkenskaperna är i princip harmoniserade, men vissa skillnader återstår.

Från och med publiceringen av nationalräkenskaperna i november 2005 redovisar nationalräkenskaperna så kallade FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured) som tjänstetransaktioner, medan de i betalningsbalansen redovisas som avkastning på kapital. FISIM är avsett att mäta de tjänster som utförs av till exempel banker för förmedling av lån och som är inkluderade i räntor. De olika metoderna att hantera räntorna innebär att tjänstenettet blir olika, men en motverkande justering görs av kapitalavkastningen i betalningsbalansen varför bytesbalanssaldot blir opåverkat. I nationalräkenskaperna särredovisas FISIM bland annat för att underlätta en jämförelse med betalningsbalansen. För tredje kvartalet var netto för FISIM ca 1 mdkr. Exporten uppgick till 1,8 mdkr och importen till 0,8 mdkr.

Det finns också några ytterligare definitionsskillnader när det gäller gränsdragning mellan varor och tjänster. I nationalräkenskaperna klassas vissa varor som tjänster, det gäller till exempel aktiviteter inom film och TV-inspelning och bokutgivning. För tredje kvartalet rörde sig detta om ca 2 mdkr för både export och import. Nettot för export och import totalt påverkas inte av detta men däremot nettot och nivåer för varuhandel respektive tjänstehandel. En annan skillnad är hanteringen av resebyråtjänster. När en resebyrå importerar tjänster, som flyg och hotell, och exporterar dem vidare som paket så bokförs både import och export av tjänsterna med dess fulla värde i NR. I betalningsbalansen bokförs endast nettot av import och export som en tjänsteexport. Tjänstenettet påverkas inte av detta men nivån för tjänsteimport och tjänsteexport blir då högre i NR än i betalningsbalansen.

I det arbete som genomförts de senaste åren med att ta fram uppdaterade internationella manualer för både betalningsbalansen och nationalräkenskaperna, BPM 6 respektive SNA08, har harmonisering av manualerna skett. Manualerna kommer de närmaste åren att implementeras i betalningsbalansen respektive nationalräkenskaperna.

Exempelvis kommer det innebära att FISIM inkluderas i betalningsbalansen som en finansiell tjänst.

Värderingsprinciper

I betalningsbalansen redovisas handeln med varor och tjänster, i enlighet med internationell nomenklatur, värderade fob/fob. Detta innebär att varuexporten värderas till värdet vid svensk gräns exklusive kostnader för frakt till mottagarlandet; frakten inom Sverige ingår dock. Varuimporten värderas till värdet vid avsändarlandets gräns exklusive kostnader för försäkring och frakt till den svenska gränsen; kostnader för frakt och försäkring inom avsändarlandet ingår. I nationalräkenskaperna infördes hösten 2007 istället värdering till fakturavärde för att skapa bättre konsistens inom nationalräkenskapssystemet, med avseende på hur produktionen och användningen av varor värderas. Innebörden av detta är att exporten och importen värderas till det värde som kunden faktureras. Skillnaden i värdering påverkar inte nettot av den samlade varu- och tjänsteexporten då det handlar om en fördelning mellan varuhandeln och tjänstehandeln poster; däremot påverkas de enskilda posternas nivåer. Varuexporten blir exempelvis högre värderad när den värderas i fakturerat värde eftersom kostnader för frakt och försäkring finns med om det ingår i det fakturerade värdet. I dagsläget finns inte några planer på att harmonisera denna olikhet i värderingsprincip mellan betalningsbalansen och nationalräkenskaperna.

Källor

Betalningsbalansen och nationalräkenskaperna använder inte i alla delar samma källor. Störst är skillnaden för den finansiella balansen. I betalningsbalansen används direkt insamlade data i form av dels månadsrapporter från större aktörer avseende direktinvesteringar, portföljinvesteringar och finansiella derivat med mera och dels Finansmarknadsstatistiken. Finansräkenskaperna använder i huvudsak så kallad motsektorinformation, det vill säga vad sektorerna i den svenska ekonomin visar för transaktioner med utlandet. I vissa delar, exempelvis lån inom koncerner, används samma statistik som i betalningsbalansen. Skillnaden i den finansiella balansen i betalningsbalansen (exklusive restpost) och i finansräkenskaperna är vanligtvis stora och uppgick tredje kvartalet till drygt 9 mdkr.

Även för faktorinkomster, löpande transfereringar och kapitaltransfereringar finns vissa skillnader. NR använder heltäckande uppgifter från Ekonomistyrningsverket (ESV) för en del transaktioner, exempelvis produktskatter och produktsubventioner, medan betalningsbalansen använder enkätinsamlade uppgifter från statistiken över utrikeshandeln med tjänster. ESV:s uppgifter är inte tillgängliga i tid för att kunna användas i betalningsbalansens publicering. Arbetet pågår för att kunna föra in ESV:s uppgifter även i betalningsbalansen.

För varuhandel finns en skillnad när det gäller uppgifter om bunkring, exempelvis svenska fartygs köp av drivmedel i utländska hamnar. Det gäller framförallt på importsidan där

det i nationalräkenskaperna görs ett tillägg för import av dessa varor, vilka inte fångas i utrikeshandeln med varor. För tredje kvartalet uppgick detta tillägg till drygt 2 mdkr. Både i nationalräkenskaperna och betalningsbalansen täcks denna typ av handel in på exportsidan.

Periodisering

Nationalräkenskaperna har via det europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS95) striktare tillämpningsregler än som anges för betalningsbalansen, vilket i några fall har lett till olika tillämpningar av den så kallade accruals principle (redovisning på bokföringsmässiga grunder vilket innebär att en transaktion skall registreras när händelsen som ger upphov till transaktionen sker och inte när själva betalningen utförs). Periodiseringsskillnader finns för vissa löpande transfereringar. Ett exempel är jordbrukssubventioner. Riksbanken och SCB har kommit överens om åtgärder för att få samma tillämpning av accruals principle i betalningsbalans och nationalräkenskaper och arbete pågår för att harmonisera redovisningen.

NR:s avstämningskorrigeringar

Nationalräkenskapernas beskrivning av den ekonomiska utvecklingen måste vara inbördes konsistent, vilket till exempel betyder att tillgångs- och användningssidan i ekonomin måste hänga ihop. Det vill säga att produktion och import ska motsvaras av konsumtion, investeringar och export. Då beräkningarna ställs samman med hjälp av statistik från olika källor uppstår alltid en differens mellan de båda beräkningssätten. Denna differens varierar i storlek mellan olika beräkningstillfällen. Justeringar av statistiken måste därför göras för att kunna visa ett enhetligt resultat och det kan innebära justeringar av export- och importuppgifterna. Det leder då till att nationalräkenskaper och betalningsbalans redovisar olika exportnetton. För tredje kvartalet 2011 gjordes inga sådana justeringar av export av varor eller tjänster i nationalräkenskaperna.

Revideringspolicy

Revideringspolicy skiljer sig åt mellan betalningsbalansen och nationalräkenskaperna. Betalningsbalansen reviderar längre tidsperioder i samband med publiceringen av andra,

tredje och fjärde kvartalet. Eurostats och ECB:s revideringspolicies för betalningsbalansen förordar revideringar andra och fjärde kvartalet. I NR har revideringar av längre tidsserier gjorts i samband med publicering av tredje kvartalet då definitiva årsberäkningar för NR publiceras. Från och med hösten 2012 kommer årsräkenskaperna i NR publiceras i samband med andra kvartalet, i enlighet med de krav som finns från Eurostat. Någon policy från Eurostat för när revideringar av nationalräkenskaper ska ske finns inte i dagsläget. Olika revideringspolicy kommer även i fortsättningen att vara en orsak till att betalningsbalansens och nationalräkenskapernas redovisning inte alltid bygger på primärdata med samma aktualitet.

För både betalningsbalans och nationalräkenskaper gäller att metodförändringar kan leda till revideringar över längre tidsperioder. I sådana fall rör det sig om förändrade beräkningsmetoder eller förändringar av den internationella nomenklaturen.

Publiceringstidpunkter

Tidigare var en av de viktigaste orsakerna till skillnaderna mellan Betalningsbalansens och Nationalräkenskapernas bytesbalanser publiceringstidpunkterna.

Både betalningsbalansen och de reala nationalräkenskaperna publiceras numer cirka 60 dagar efter referenskvartalet, med undantag för NR andra kvartal där ordinarie publicering av BNP samt reala sektorräkenskaperna publiceras cirka 70 dagar efter kvartalets utgång. Därmed bygger de båda redovisningarna på samma aktualitet i den primärstatistik som används.

Sammanfattningsvis så finns det ett flertal skillnader mellan betalningsbalansen och nationalräkenskaperna som i många delar tar ut varandra i de nettouppgifter som redovisas. Arbete pågår både internationellt och nationellt för att så långt möjligt kunna eliminera skillnaderna i de båda redovisningarna av bytesbalans och finansiellt sparandet.

Kontaktpersoner: Andreas Lennmalm, 08-506 940 54 och Maria Falk, 08-506 945 72

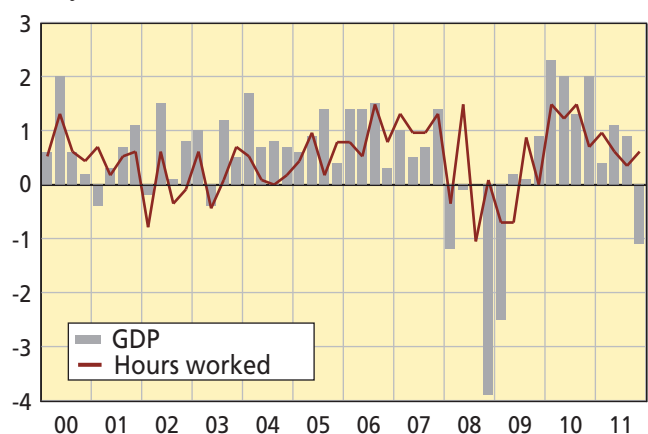
Summary

Exports of goods weighed down GDP development

The Swedish economy withstood the turmoil in Europe well up until the third quarter. A turnaround occurred in the fourth quarter. Swedish export of goods was below world trade in goods during the fourth quarter, following six quarters of the reversed situation. This resulted in a considerable effect for GDP development. Despite the slowdown, certain parts of the economy such as gross fixed capital formation and inventories contributed considerably to GDP growth.

GDP fell by 1.1 percent in the fourth quarter in seasonally adjusted figures and compared to the previous quarter. Compared to the corresponding quarter last year, GDP rose by 1.1 percent.

Gross domestic product (GDP) and hours worked in the whole economy
Percent change from previous quarter. Seasonally adjusted GDP and hours worked

Source: National accounts

Data up to and including fourth quarter 2011

The upward trend in seasonally adjusted GDP development was broken in the fourth quarter. Following a period of resistance to the effects of the euro crisis, Swedish exports weakened during the last quarter of last year. Exports were weaker than both world trade and imports of the Euro area. Imports also weakened, but not at all to the same degree as exports. However, the weak final quarter should be seen from the perspective of strong development earlier during the year. Swedish exports increased by 6.8 percent during the entire year, compared to the year before, thus surpassing world trade. Certain bright spots are also visible in early indicators, for example, strong January exports and a positive outlook in the Export Managers Index.

At the same time consumption expenses of households recovered somewhat and seasonally adjusted household consumption increased by 0.4 percent during the fourth quarter after a decrease in the third quarter. Even though the increase in household consumption was fairly weak, the increase

was broad and most of the sub-items rose. The increase was mainly held back by the expenditure item for housing, but other items such as trade in motor vehicles and holiday trips abroad also weakened. Households reacted somewhat more cautiously during autumn, and consumption trends for all of 2011 were relatively weak. Despite good income development, households gave priority to increased savings.

Gross fixed capital formation contributed with 0.4 percentage points to GDP growth in the fourth quarter, and resulted in the next largest contribution of GDP growth after investments in inventories, which contributed with 0.5 percentage points. Investments thus replaced exports as the largest driving force in the economy. Investments show a mixed picture - compared to the previous quarter, investments turned upwards again after having fallen for the first time in roughly one year in the third quarter. Compared to the corresponding quarter of the previous year, we see large differences in the development of investments among the different parts of the economy. While new construction of single family dwellings fell sharply, business investments (excluding dwellings) grew more rapidly during the fourth quarter.

The Swedish business sector ended 2011 on a low note. After ten quarters in a row of positive development for business sector production, a hasty turn took place during the fourth quarter. Production in the business sector decreased compared to the third quarter. Weak development for goods production was the main reason for the downturn. The decrease in production within the manufacturing industry was largely due to a reduced demand for exports. The service sector also slowed down and was basically unchanged from the quarter before. Employment in the business sector increased weakly.

The changes on the labour market on the whole were relatively small during the fourth quarter. Seasonally adjusted, employment continued to increase for women, while it decreased for men; in total, employment was unchanged. At the same time unemployment increased weakly. The relative unemployment for all of 2011 averaged 7.5 percent. This is a decrease of SEK 0.9 percentage points compared to the year before.

This issue of Sweden's economy – a statistical perspective also contains two theme articles. The first article explains the differences between the Industrial Production Index (IPI) and industrial production in the National Accounts. Briefly, these differences are partly due to different definitions, partly to limitations in the kind of information that can be collected for the IPI, and finally, the corrections and reconciliations that are necessary for the National Accounts system to make ends meet. The second article broadly studies the differences between the balance of payments and the National Accounts.

Ansvarig utgivare:

Monica Nelson Edberg

Frågor om innehållet i denna publikation kan ställas till:

Peter Buvén, redaktör	08-506 945 28
Martin Daniels, redaktör	08-506 942 64
Tomas Thorén, redaktör	08-506 941 46
Antonio Espinoza	08-506 949 82
Johannes Holmberg	08-506 945 11
Magnus Saltveit	08-506 949 84

Medskribenter:

Maria Falk, nationalräkenskaper
Anders Jäder, nationalräkenskaper
Andreas Lennmalm, nationalräkenskaper

Grafisk form:

Monica Andersson 08-506 943 62

Förfrågningar kan även göras via e-post med adress: fornamn.efternamn@scb.se.

Sveriges ekonomi – Statistiskt perspektiv

ISSN 1653–3828

URN:NBN:SE:SCB-2012-A28TI1201_pdf (pdf)